

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- PREVIDNOST V ZADNJEM POLČASU, str. 2
- SVIO V NOVI PREOBLEKI, str. 2
- SPET POD PREŠERNOVO GLAVO? str. 3
- IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH — FRAZA ALI RESNIČNA POTREBA? str. 3
- TV V ŠOLI, str. 5
- VSI BI MORALI BITI SAMO LJUDJE, str. 9
- GLEDALIŠKA VZGOJA V OSNOVNI ŠOLI, str. 9
- RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA UČENCE IN ŠTUDENTE, str. 11

Priporočilo, pomembno tudi za nas

V zadnjem desetletju se je težišče šolskih reform v svetu premaknilo z osnovnega na srednje izobraževanje. Srednja šola je postala množična, srednje izobraževanje pa del priprave mladih za življenje in delo. Stara, iz preteklega stoletja podedovana zgradba srednjega šolstva se je zamajala; tako kot pri nas tudi drugje po svetu iščejo novo zasnovo srednjega izobraževanja, takšnega, ki bo prožno in odprto mladim, notranje povezano in bolj enotno ter prilagojeno zahtevam časa in potrebam mladih rodov.

O srednjem izobraževanju so govorili na zadnjem zasedanju

mednarodne konference o izobraževanju, ki ga je pripravila Organizacija Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo v Ženevi decembra 1986. Priporočilo, ki ga je sprejela konferenca in poslala ministrom za prosveto ter drugim prosvetnim organom dežel članic OZN, je zanimivo tudi za nas, saj so temeljna vprašanja o nadaljnjem razvoju srednjega izobraževanja precej skupna vsem deželam, ki sledijo zahtevam znanstveno-tehničnega, tehnološkega in kulturnega razvoja.

Mladi postajajo tedaj, ko se izobražujejo v srednjih šolah,

postopno samostojni in odgovorni odrasli ljudje, pridobivajo si potrebno znanje in razvijajo svoje sposobnosti za življenje, pravi priporočilo v uvodu. Zato mora biti srednje izobraževanje zasnovano s perspektivo permanentnega izobraževanja in odprto najširšemu krogu mladine, pa tudi odraslim.

Pri izbiri ciljev, vsebine in metod tega izobraževanja je treba imeti pred seboj temeljni cilj — vsestranski razvoj osebnosti. Spodbujati moramo umsko, duhovno, moralno in estetsko, družbeno in telesno rast mladih, jih vzgajati v duhu mednarod-

nega razumevanja, sodelovanja in medsebojnega spoštovanja. Temeljni smoter vzgoje in izobraževanja ima torej za mednarodno prosvetno javnost in izvedence OZN pomen in veljavo.

Izobraževanje in vzgoja morata slediti zahtevam družbeno-gospodarskega, tehnološkega in kulturnega razvoja, obenem pa upoštevati narodnostne posebnosti, ohranjati in utrjevati narodno in kulturno bit. Po oceni mednarodne konference se narodno in mednarodno v današnji vzgoji nujno prepletata in dopolnjujeta.

Ob čedalje hitrejši količinski rasti srednjega izobraževanja naj bodo prizadevanja usmerjena k višji kakovosti vzgoje in izobraževanja. Programi naj zajemajo družboslovne in naravoslovne vede, jezike, matematiko in tehnologijo; v njih naj odseva tudi kulturno in intelektualno izročilo posamezne dežele. Programi naj omogočijo povezovanje izobraževanja, znanosti in kulture ter proizvodnje in zagotavljanje globlje povezanosti med izobraževanjem in delom.

Snovno prenatrpanost in neuskladenost v programih — ta značilna sopotnika srednjega izobraževanja — moramo odpravljati tako, da sproti opuščamo zastarelo vsebino in vnašamo sestavine, ki jih zahteva novejši čas, na primer ekologijo, informatiko, nove tehnologije. Za to niso nujni zmeraj novi predmeti, saj jih lahko obravnavamo medpredmetno.

K višji kakovosti izobraževanja lahko veliko pripomore stalno preverjanje, kako se programi uresničujejo. Po tej poti lahko sproti spopolnjujemo programe, učbenike, metode, organizacijo pouka in izobraževalno tehnologijo. Seveda pa moramo programe stalno osveževati tudi z novimi znanstvenimi in tehničnimi spoznanji, predvsem pa krepiti humanistično vzgojo srednješolcev. Splošno in strokovno tehnično izobraževanje naj še prepletata, prav tako pa tudi izobraževanje in delo, da bo šolstvo usklajeno s potrebami strokovnih delavcev.

Še nasvet, aktualen tudi za naše sestavjalce programov: zlasti na višji stopnji srednjega izobraževanja dopuščajmo več programske prožnosti in raznovrstnosti; poleg obveznih predmetov naj bo prostor tudi za izbirne in prostovoljne predmete ter za svobodne dejavnosti.

Izvedenci OZN se dobro zavedajo, da so posodobljeni programi šele začetek reforme. Vsaj tako pomembna kot programi je tudi prenova učnih metod. Prednost naj imajo metode in oblike, ki spodbujajo sodelovanje učencev v učnem procesu, razvijajo njihovo zanimanje in željo po znanju, jih navajajo na samoizobraževanje. Vidnejše mesto naj imajo: delo v skupinah, samostojno delo in učenje, strokovne

ekskurzije, spoznavanje dela, laboratorijske vaje in raziskovalno delo. Šola pa moramo obogatiti s sodobnimi učbeniki in učili; pri njihovem nastajanju naj sodelujejo tudi učitelji.

Priporočilo mednarodne konference OZN močno poudarja skrb za učitelje srednjih šol. Ta se začne pri usmerjanju sposobnejših in motiviranih mladih v pedagoško izobraževanje. V njem moramo doseči ravnotežje med stroko in pedagoško-psihološko vsebino. Izobraževanje učiteljev naj se opira na učno prakso, ob kateri se bodo kandidati bolje seznanjali z zakonitostmi učnega procesa in se uvajali v pedagoško delo. Seveda pa moramo skrbeti tudi za stalno spopolnjevanje učiteljev, zlasti tako, da jih vključimo v raziskovalno in razvojno delo, pri katerem se navajajo na uporabo novih učnih metod in pripomočkov. Vse to velja še posebno za ravnatelje, svetovalce in šolske nadzornike, pravi priporočilo.

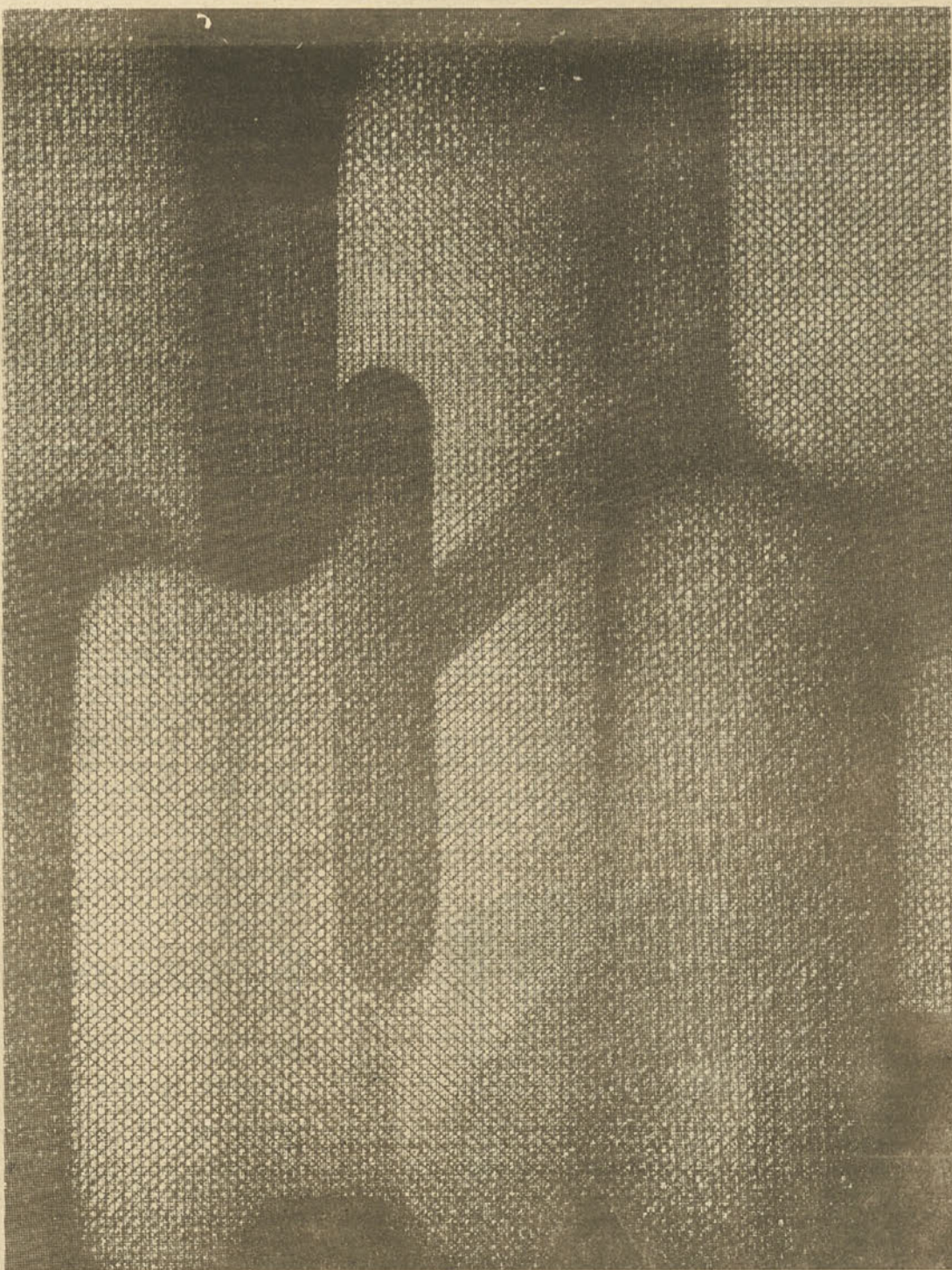
V sklepih konference je še nekaj napotkov, ki jih ne bi smeli prezreti tudi pri nas. Srednje izobraževanje naj ne bi bilo utegnjeno med šolske stene; povezati ga moramo z različnimi zunajšolskimi oblikami in ustanovami, razvijati izobraževanje na daljavo in druge oblike izobraževanja odraslih, saj jim mora biti to izobraževanje prav tako dostopno kot mladini, da bodo v njem dopolnjevali in nadaljevali svoje učenje ali pa si pridobili strokovno izobrazbo, če je še nimajo.

Izobraževanja ne moremo reformirati in razvijati brez pedagoškega raziskovalnega dela in inovativne dejavnosti. Vendar moramo hkrati zagotoviti pretok novih spoznanj do učiteljev in šolskih vodstev, saj bodo le tako raziskave oplemenitile vzgojno-izobraževalno delo.

Tudi upravljanje srednjega izobraževanja moramo postaviti na nove temelje. Demokratizacija širi krog sodelavcev in odločujočih, med njimi so tudi starši in učenci. Gospodarna izraba denarja zahteva stalno preverjanje in spopolnjevanje celotnega delovanja sistema srednjega izobraževanja, ki naj bo podprt s sodobno tehnologijo in informacijskimi sistemi.

Taka so priporočila mednarodne konference o izobraževanju. V marsičem spominjajo na stališča iz naših resolucij o razvoju vzgoje in izobraževanja, čeprav so pisana v drugačnem jeziku. To niti ni čudno, saj so temeljne zakonitosti in zahteve sodobnega družbenega razvoja do izobraževanja v marsičem enake in skupne vsem narodom. Bolj čudno je to, da se jih pri reševanju naših reformskih zadreg vse premalo zavedamo, zapredeni v naš ožji svet, v naša razvojna navzkrižja in trajno nasprotje med tem, kar želimo, kar zmoremo in kar v resnici imamo.

JOŽE VALENTINČIČ

Risba Dušana Dzamonje

Umetnikovo kiparstvo ni biomorfno in organsko, v njem vladajo simbolne, idealne, arhaične in arhetipne oblike, ki v čistosti podobe krogle ali monolita predstavljajo mentalno stanje temeljnih resnic. Skulptura ni v ničemer omejena in odvisna od epohe, ki v njej nastaja, temveč je podoba, v kateri se telesi večno vitalistično načelo; poetika sublimnosti kot meja med človeškim in božanskim. (Andrej Medved)

Tokrat objavljamo nekaj del — skulptur in risb Dušana Dzamonje iz kataloga ob razstavi v Kopru, ki sta jo pripravili Obalna galerija Piran in Moderna galerija Ljubljana. Ob koncu marca si boste razstavo že lahko ogledali v Ljubljani, potovala pa bo še v Bruselj in Moskvo.

Televizija v šoli

1987

POMLADANSKI PROGRAM
MAREC, APRIL, MAJ, JUNIJ

VSEBINA

- Spored
- Prometna vzgoja
- Filmska vzgoja

SPORED — POMLAD 1987

DAN	NASLOV CIKLA	NASLOV ODDAJE	TRAJANJE
Ponedeljek 23. 3.	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Filmska montaža	30'
		Pogovor z avtorjem: Vojko Duletić Film Slovenska gotska plastika	30'
	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Filmska igra	30'
		Pogovor z avtorjem: Boštjan Hladnik Film Revolucija	30'
Torek 24. 3.	PROMETNA VZGOJA ZEMLJEPIS UČENJE TUJIH JEZIKOV	Kolo naj bo kolo	10'
		Kolesar	4'30"
		Erozija — izravnava zemeljske površine	15'
		Kras: Kraško površje	26'30"
		Angleški jezik III.	30'
		Francoski jezik III.	30'
Ponedeljek 30. 3.	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Filmski igralec	30'
		Pogovor z avtorjem: Jože Pogačnik Film Prva ljubezen	25'
	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Zvok v filmu	30'
		Pogovor z avtorji: Skupina ŠKUC Film Kras 88	25'
	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Uvod v filmske zvrsti	30'
		Pogovor z avtorjem: Milan Ljubič Film Zmaga	25'
Torek 31. 3.	VESOLJE UČENJE TUJIH JEZIKOV	Življenje zvezd	58'10"
		Angleški jezik IV.	30'
		Francoski jezik IV.	30'
Ponedeljek 6. 4.	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Faktografski ali dokumentarni film	30'
		Pogovor z avtorjem: Mako Sajko Film Strupi	25'
	FILMSKA VZGOJA Kaj je film Slovenski kratki film	Uvod v filmske stile	30'
		Pogovor z avtorjem: Mako Sajko Film Plamen v dvonožcu	25'
Torek 7. 4.	PROMETNA VZGOJA ZEMLJEPIS	Vzemi si čas, ne življenja	16'
		Zemlja se spreminja — zemeljska skorja	14'50"
	UČENJE TUJIH JEZIKOV	Kras: Voda na krasu	31'
		Angleški jezik V.	30'
		Francoski jezik V.	30'
Torek 14. 4.	VESOLJE UČENJE TUJIH JEZIKOV	Na robu večnosti	58'51"
		Angleški jezik VI.	30'
		Francoski jezik VI.	30'
21. 4.	PROMETNA VZGOJA ZEMLJEPIS	Rdeče, zeleno in tudi rumeno	10'
		Gibanje zračnih gmot	18'15"
	UČENJE TUJIH JEZIKOV	Kras: Kraško podzemlje	31'
		Angleški jezik VII.	30'
		Francoski jezik VII.	30'
28. 4.	VESOLJE UČENJE TUJIH JEZIKOV	Vztrajnost spomina	57'50"
		Angleški jezik VIII.	30'
		Francoski jezik VIII.	30'
5. 5.	PROMETNA VZGOJA ZEMLJEPIS	Promet v mavcu	10'
		Premikanje ledenikov	10'
	OBRAMBNA VZGOJA UČENJE TUJIH JEZIKOV UČENJE TUJIH JEZIKOV	Kras: Človek na Krasu	28'30"
		Teritorialna obramba proti desantu iz zraka	19'
		Angleški jezik IX.	30'
		Francoski jezik IX.	30'
12. 5.	VESOLJE UČENJE TUJIH JEZIKOV	Galaktična enciklopedija	58'10"
		Angleški jezik X.	30'
		Francoski jezik X.	30'

DAN	NASLOV CIKLA	NASLOV ODDAJE	TRAJANJE
Torek 19. 5.	ENERGIJA PROMETNA VZGOJA OBRAMBNA VZGOJA UČENJE TUJIH JEZIKOV	Energija od kod? Pešec na zaznamovanem prehodu Jedrsko orožje in zaščita Angleški jezik XI. Francoski jezik XI.	29'10" 4'30" 26'30" 30' 30'
Torek 26. 5.	ENERGIJA PROMETNA VZGOJA	Energija naših rek Pešec v prometu Kolesar v prometu Avtomobilist v prometu	28'22" 3' 3' 3'
	ZEMLJEPIS UČENJE TUJIH JEZIKOV	Fosili I. Angleški jezik XII. Francoski jezik XII.	25' 30' 30'
2. 6.	VESOLJE ENERGIJA PROMETNA VZGOJA ZEMLJEPIS UČENJE TUJIH JEZIKOV	Kdo govori v imenu Zemlje »Za in proti« Otroci v prometu Fosili II. Angleški jezik XIII. Francoski jezik XIII.	57'50" 27'20" pribl. 10' 25' 30' 30'

PROMETNA VZGOJA DOBRO VIDETI IN BITI DOBRO VIDEN

Torek: 10. 3. 1987

SMOTER, VSEBINA, NAVODILA:

ZDRAVKO SMERDELJ in MARJAN TOMŠIČ

SMOTRI

Učenci:

- pripovedujejo o svojih izkušnjah z vodljivostjo v prometu
- spoznajo pomen dobre vidnosti za varnost v prometu
- spoznajo sredstva, s katerimi se lahko zveča vidnost na cesti
- pregledajo opremljenost koles
- pregledajo opremljenost torbic z odsojniki
- izdelajo odsojne trakove in nalepke iz svetleče folije in jih uporabijo.

VSEBINA

Prometne nesreče se dogajajo podnevi in ponoči, ponoči jih je tiktak toliko kot podnevi. Brez večjih stroškov se lahko zaščitimo pred nevarnostjo, ki nam grozi v slabih vidnih razmerah, z uporabo svetlobnih odsojnih predmetov in zaščitnih oblačil. To pomeni — biti dobro viden, in tudi dobro videti druge udeležence prometa.

Film kaže pešce ponoči: pešca v svetli in temni obleki, pešca v zaščitni citronasto rumeni obleki in drugega z odsojnim trakom na desnem rokavu. V zaščitni obleki postane prej viden, najlažje pa ga je opaziti, če nosi odsojni trak.

Pešec je najmanj zaščiteni udeleženec prometa. Vsi si moramo prizadevati za svojo varnost, to pa storimo, če se opremimo tako, da nas drugi bolje vidijo. Možnosti je veliko: časopis v desni roki, bel dežni plašč, rumena ali rumeno oranžna pelerina, belo obarvana palica, katere učinek je mogoče še povečati z

odsojnim obeskom ali trakom. Iz odsojne folije lahko izrežemo geometrijske like in jih namestimo na vidna mesta, npr. na obleko ali na peto pri čevljih.

Posebno skrb namenimo najmlajšim. Oblačila svetlih barv in rumena ovratna rutica jih napravijo veliko opaznejše. Tudi mladi kolesarji so v prometu zelo izpostavljeni nevarnostim. Obvezna je rdeča luč, ki jo morajo pritrčiti nad odbojno steklo na zadnji strehi; k večji vidljivosti pripomore na vidnih mestih nalepljena svetlobna odsojna folija ali pa z belo ali svetlobno odsojno barvo pobarvan del zadnje strehe, okvira ali gum. Tudi kolesarji naj nosijo na levem rokavu svetlobni odsojni trak. Zaščitna čelada je najbolj vidna, če je rumene ali rumeno oranžne barve. Avtomobili, traktorji in tovornjaki pripomorejo k varnosti na cesti, če so svetle barve in opremljeni z odsojnimi trakovi.

Voznik, ki se mu je ponoči ali ob slabem vremenu pokvarilo vozilo na cesti, naj obleče svetel dežni plašč ali opaše svetlobni odsojni pas.

K večji varnosti v prometu veliko pripomorejo tudi sodobno opremljena cestišča s fluorescentnimi črtami in prometnimi znaki.

NAVODILA

Film sistematično pokaže več možnosti, ki so na voljo v prometu, da bi zboljšali vidnost v slabih svetlobnih razmerah in pripomogli k večji varnosti udeležencev prometa. Učitelj ima veliko priložnosti, da pripravi učence na samozaščito. Z učenci, na primer, pregleda kolesa, trobice in druge predmete, na katere lahko namestimo svetlobne odsojne predmete, organizira izdelavo, nabavo in namestitev.

Dejavnost učencev moramo usmeriti tudi v okolje, kjer ti žive, za sodelovanje pa je treba pridobiti tudi starše.

Film je primeren za predšolske otroke in za učence osnovne in srednje šole. Učence in tudi starše je treba opozoriti, da morajo po Zakonu o varnosti cestnega prometa ob slabši vidljivosti nositi odsojnik in učence večkrat nadzorovati, ali imajo pri sebi odsojnik in ali ga nosijo tedaj, ko se vidljivost zmanjša. Film je povezan s filmom KRESNIČKA.

PROMETNA VZGOJA KRESNIČKA

Torek: 10. 3. 1987

SMOTRI, POVZETEK VSEBINE, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

Učenci:

- spoznavajo nevarnosti v prometu ob zmanjšani vidljivosti
- spoznavajo pripomočke za izboljšanje vidljivosti v prometu
- spoznajo zakonsko določbo o nošenju odsojnika ob zmanjšani vidljivosti
- se navajajo na pravilno nošenje odsojnika.

POVZETEK VSEBINE

Zaradi naraščanja števila pešcev, ki so postali žrtve v prometu, je Zakon o varnosti cestnega prometa SR Slovenije dobil tudi člen, po katerem morajo pešci nositi odsojnik, kadar se zmanjša vidljivost v prometu.

Voznik avtomobila zagleda pešca, ki nosi odsojnik, pri zasenčenih lučeh že na razdaljo 130 metrov in pri nezasenčenih na razdaljo 300 metrov; tedaj, ko pešec odsojnika ne nosi, pa se razdalja skrajša na 30 ali 130 metrov.

Odsojnik (kresnička) je izdelan kot obsek. Pešec mora hoditi ob levem robu ceste, zato je desna stran oblačila najprimernejša za pritržitev obeska. Obsek je najbolj viden, če niha v višini kolen ali v razdalji od 20 do 120 cm od tal.

Obsek bi moral postati stalna sestavina otrokove garderobe. Pripet naj bo zmeraj z varnostno zaponko v notranjosti žepa. Ko otrok obsek potrebuje, ga vzame iz žepa in spusti ob nogi, sicer pa je stalno spravljen v žepu.

NAVODILO

Nošenje kresničke zelo zmanjšuje prometne nezgode, zlasti pri otrocih in mladini.

PROMETNA VZGOJA KOLO NAJ BO KOLO

Torek: 24. 3. 1987

SMOTRI, POVZETEK VSEBINE, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

SMOTRI

Učenci:

- spoznajo pravila vožnje s kolesom in cestno-prometne predpise

- spoznajo predpisano varnostno opremo kolesa
- ugotavljajo posledice, ki jih lahko povzročita slabo vzdrževano kolo in nezadostna varnostna oprema
- vrednotijo posledice tehnične pomanjkljivosti in objestne vožnje kolesarja za voznika in druge udeležence prometa.

POVZETEK VSEBINE

V mestecu žive prebivalci, ki imajo nadvse radi kolesa. Vsi, ki hočejo biti ugledni in spoštovani, so lastniki koles in dobro poznajo prometne predpise in

prometne znake. V prostem času se najraje vozijo s kolesom in se uče, kako je treba ravnati v prometu. Tudi kolesa so lepo vzgojena. Med vožnjo se vedejo tako, da lastnika nikoli ne utrudijo.

Tudi učenec Gašper ima kolo, ni pa dober lastnik. V kolesarski družini je najbolj neugleden član, prava sramota za vse kolesarsko sorodstvo. Ko se vozi s kolesom, si izmišlja svoja pravila. Namesto na sedež se usede na zadnji blatnik ali pa na prečni drog. Šviga med avtomobili, pozabi nakazati spremembo smeri med vožnjo, zapelje med pešce, ki hodijo po pločniku in se prevaža z »vlečno službo«, tako da se med vožnjo drži za druga vozila. Njegovo kolo je pravo skrupalco, nevedno tega imena. Z njim ravna kot s potepuhom. Pusti ga kjerkoli, največkrat kar na cesti. Za slovo ga brčne in zaničljivo ozmerja z »biciklom«.

V nedeljo popoldne so se vsi prebivalci mesta odpravljali na izlet s kolesi. Tudi Gašper je hotel z njimi, čeprav so se zmrdovali nad njegovim kolesom. Očitno so mu, da to kolo ne spada mednje, ker ima razbito prednjo luč, ker nima odsojnikov in zato, ker blatnik grdo šklepeta.

Prebivalci so odpeljali, Gašper pa svojega kolesa ni in ni mogel pognati. Diagnoza: Gašperjevo kolo je hudo zbolelo. Začelo se je zoprno obdobje: Gašper je postal pešec.

Včasih se je zasmilil zdaj temu zdaj drugemu kolesarju, pa je dobil kolo na posodo. Toda, prečudno! V trenutku, ko je sedel na kolo, je kolo zbolelo. Boleden je bila naležljiva. Kmalu v mestu ni bilo več zdravega kolesa. Prebivalci

so jih mazali z različnimi olji, toda nič ni pomagalo. Najhujše pa je bilo, ko so se z izletov vračali na smrt utrujeni, z bolnimi kolesi na hrbtih. Nihče ni znal poiskati zdravil, dokler ni prišel v mesto mojster, ki se je dobro spoznal na kolesa in prometne predpise. To je bilo pravo zdravilo. Z njim je zdravil obolela kolesa. Najtežji bolnik je bilo Gašperjevo kolo. Ozdravelo je šele tedaj, ko se je Gašper naučil, kako ga je treba vzdrževati in kako je treba z njim voziti.

Ko so vsa kolesa ozdravela, so se vsi prebivalci mesteca odpeljali na izlet, in to ne v nedeljo, temveč že v sredo.

NAVODILA

Risanka na prijeten način opozarja učence kolesarje na napake pri vožnji s kolesom in na posledice slabega vzdrževanja koles. S filmom lahko pozitivno obravnavo učnih enot o kolesu in kolesarjenju v 3. ali 4. razredu. Dobrodošel bo tudi v tečaju za kolesarjenje. Po ogledu filma z učenci razčlenimo prekrške, ki jih je napravil Gašper pri vožnji s kolesom, in ugotovimo nepravilnosti pri varnostni opremi kolesa. Posebno pozornost je treba nameniti posledicam, ki jih lahko povzroči nepravilna vožnja ali neustrezno opremljeno in vzdrževano kolo vozniku in tudi drugim udeležencem prometa.

Film je primeren tudi za predvajanje ob akciji Z varnim kolesom v promet spomladi, na začetku kolesarske sezone.

PROMETNA VZGOJA KOLESAR

Torek: 24. 3. 1987

SMOTRI, POVZETEK VSEBINE, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

SMOTRI

Učenci:

- spoznavajo nevarnosti pri vožnji s kolesom
- spoznavajo del cestišča, namenjenega kolesarjem
- spoznavajo pravilno vožnjo s kolesom
- spoznavajo pomen varnostne opreme kolesa za varno vožnjo
- sodelujejo v akciji Z varnim kolesom v promet
- skrbje za tehnično brezhibnost kolesa.

PROMETNA VZGOJA VZEMI SI ČAS, NE ŽIVLJENJA

Torek: 7. 4. 1987

SMOTRI, POVZETEK VSEBINE, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

SMOTRI

Učenci:

- spoznavajo nevarnosti železniškega prometa
- spoznavajo signalizacijo pri prehodu ceste čez železniško progo
- spoznavajo nevarnosti pri igranju ob železniški progi.

POVZETEK VSEBINE

Film v začetku prikazuje opozorila na nevarnosti v železniškem prometu, ki so razobešena na železniških postajah. Malokdo jih pogleda, vsem se mudi. Hitijo po neurejeni bližnji, čez progo, mimo napisa, ki opozarja, da je prehod

smrtno nevaren, mimo rdeče puščice, ki opozarja na visoko napetost.

Veliko nesreč nastane pri zapornicah. Tam ima vlak prednost, ker potrebuje tudi 1000 metrov, da se zaustavi. Zapornice se zapirajo ročno ali samodejno. Vsako izsiljevanje prinaša nezgode. Posebno nevarna so križišča, kjer ni zapornic; označuje jih andrejev križ.

Igra ob progi je pretrgala že veliko otroških življenj. Smrtno nevaren je dotik z deli, ki so pod visoko napetostjo. Igranje na vagonih je nevarno, ker se lahko začno vagoni premikati, ali pa lahko po sosednjem tiru pripelje vlak. Padec z vagona povzroči ponavadi hude poškodbe.

Železniški promet in okolje železnice nista nevarna, če hodimo po poteh, ki so namenjene potnikom, če na prehodih upoštevamo prednost železniških vozil in spoštujemo cestnoprometne znake pri križanjih cest z železnico.

NAVODILA

Film prikazuje več zgledov neprimerne ravnanja ob železniški progi in pri prehodu čez železnico. Vsebinsko je treba po predvajanju povezati z zgledi iz učencevega okolja in s posledicami nepravilnega ravnanja, ki jih poznajo učenci.

PROMETNA VZGOJA RDEČE, ZELENO IN TUDI RUMENO

Torek: 21. 4. 1987

SMOTRI, POVZETEK VSEBINE, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

SMOTRI

Učenci:

- spoznavajo nevarnosti, ki so jim izpostavljeni pešci
- spoznavajo pravila za varno hojo in prometne znake
- odkrivajo nepravilno ravnanje pešcev v prometu
- vrednotijo objestno ravnanje pešcev in odnos do drugih udeležencev prometa
- se navajajo na nošenje oznak, ki povečujejo vidnost v prometu.

POVZETEK VSEBINE

Gašper in rumena rutica sta dobra prijatelja. Rutica je Gašperja naučila marsičesa, ni pa ga mogla navaditi na red.

To jutro pa je bilo takole. Iztekla se je prva ura in otroci so odšli na igrišče. Gašper je šele zdaj pritekkel v šolo. V učilnici ni bilo nikogar. Sošolci so na igrišču, ob poti, ki pelje iz mesta. Na poti je več križišč, prehodov s miličnikom in takih »kar tako«, kjer ni nikogar. Učenci gredo po cesti disciplinirano in v vrsti. Gašper pa jo ubere kar počez, po svojih prometnih predpisih, tako da močiček v semaforški utici kar poskakuje in miličnik žvižga. Gašper pa teče, podre kolesarja, se zaletava v mimoidoče in nazadnje prehiti celo avto.

Kolona učencev z ljubeznivo tovarišico lepo prečka cesto: vsak najprej pogleda desno, in ko je prazno, gre čez igrišče. Miličnik pa za Gašperjem po igrišču.

Gugalnice vedo, kaj se spodobi, in nobena se noče igrati z Gašperjem. Pa se Gašper brž spomni na rumeno rutico, ki jo ima v žepu. Hitro naredi iz nje žogo, ta pa skok naravnost v kanal. Fant hitro poišče novo zabavo: hojo po železniških tračnicah. Postajni načelnik opazi nevarnost, in brž ustavi vlak, da se frkolin lahko do konca sprehodi in nazadnje preskoči še zapornico.

Ko hoče s šolskim avtobusom na izlet, mu avtobus pokaže vrata. Gašper pa v jok! Najde ga miličnik, ki ima na skrbi vse smerave otroke, in ga odpelje. Toda ne zato, da bi ga kaznoval — odpelje ga v šolo prometnih znakov.

Zelo veliko znakov je tam; takšni so, ki opozarjajo na nevarnost, ki prepo-vedujejo, obveščajo, in še mnogi drugi. Ko sta jih z miličnikom spoznala in ponovila, se je hotel Gašper posloviti, miličnik pa ga je ustavil: »Brez rumene rutice nikamor!« Dal mu je rutico, ki jo je snel z znaka Nimaš prednosti, tistega, ki ima podoben pomen kot rutica. Potem je miličnik po telefonu poklical šolski avtobus. Ta se je rad vrnil in vzel Gašperja, da se je veselo odpeljal na šolski izlet.

NAVODILA

Risanka je prijetna za predšolske otroke in učence nižjih razredov osnovne šole. V vsebinsko je zajetih več prometnih prekrškov, ki jih radi zagreše objestni otroci. Učenci spoznavajo ob slabih zgledih nepravilnosti in vrednotijo ravnanje udeležencev prometa.

PROMETNA VZGOJA PROMET V MAVCU

Torek: 5. 5. 1987

SMOTER, VSEBINA, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

SMOTER

Učenci:

- pripovedujejo o svojih izkušnjah v prometu
- presodijo Gašperjevo ravnanje na cesti
- ugotove pomen barv na semaforu
- vadijo hojo po pločniku
- ugotavljajo pomen miličnikovih gibov v križišču
- vadijo prehanjanje čez cesto na prometnih poligonih in na cestišču.

VSEBINA

V mestu živi možic, ki mu pravijo Zelena gori ali pa Rdeča je, stoj! Že tedaj, ko še vse spi, mora z doma delat na križišču. Ves dan, nezmotljivo: zeleno, malo rumeno, rdeče. S tistimi, ki so nemarni v prometu, hitro opravi. Le kako bi bilo brez njega v tem vrvežu!

V mestu stanuje tudi Gašper. Kadar stopi na cesto, je promet »malo drugačen« kot ponavadi. Pločnik se spremeni v zaletovalnico in tekališče. Rumeno rutico (to nadlego) spravi v šolsko torbico, da ima mir pred njo.

Kadar se semafor utruji, malo počiva. Med počitkom utripa rumena luč. Nauki iz šole, polni prometnih modrosti, povedo, da to pomeni: »pazljivo« za voznike in »previdno« za pešce. Gašper pa celo frnikola sredi česte. Saj prav iz ziva nesrečo! Hude posledice je zadnji trenutek preprečil možic iz semafora, ki je pritekkel do Gašperja, pri tem pa se je sam ponesrečil. Pritrobil je rešilni avto. Namesto na delovnem mestu v utici Zelena gori, je možic končal delavnik v bolnišnici, v mavcu.

PROMETNA VZGOJA PEŠEC NA ZAZNAMOVANEM PREHODU

Torek: 19. 5. 1987

SMOTRI, POVZETEK VSEBINE, NAVODILA:

MARJAN TOMŠIČ

SMOTRI

Učencem:

- spoznava zaznamovani prehod za pešce kot najpomembnejše mesto za prehod čez cesto
- spoznava, da je tudi zaznamovani prehod za pešce lahko nevaren, in kako mora pešec ravnati, da postane prehod varnejši
- spozna, kdaj sme prečkati cesto, če ni zaznamovanega prehoda.

POVZETEK VSEBINE

Zaznamovani prehod za pešce pešcem ne zagotavlja popolne varnosti. Pešec mora pomisliti na svojo varnost, še preden stopi na prehod. Pred odločitvijo

FILMSKA VZGOJA

1. — 16. oddaj

VZGOJNI SMOTRI, NAVODILA, POVZETEK VSEBINE:
NUŠA DRAGAN

UVOD

Za drugo polletje šolskega leta 1986—87 smo pripravili ciklus oddaj za filmsko vzgojo z naslovom KAJ JE FILM. Oddaje so nastale v zagrebškem uredništvu šolskih oddaj. Scenarist in vodja oddaj je znani filmski teoretik, kritik in učitelj dr. Ante Peterlić, ki je tudi profesor filmologije na Filozofski fakulteti v Zagrebu.

Oddaje so na sporedu vsak teden od 12. februarja do 28. maja 1987. Namenjene so filmski vzgoji od 6. do 8. razreda osnovne šole, zaradi raznovrstnega in poglobljenega odnosa pa so tudi izredno dobrodošle za filmsko vzgojo pri umetnostni vzgoji v srednji šoli.

Ciklus sestavlja 16 oddaj po 30 minut, zvrstile pa se bodo takole:

1. Uvod v filmsko ustvarjalnost
2. Odkritje in razvoj filma
3. Filmska izrazna sredstva: slika
4. Filmska izrazna sredstva: gibljiva slika
5. Filmska izrazna sredstva: spreminjajoče se slike
6. Prostor v filmu
7. Čas v filmu
8. Filmska montaža
9. Filmska igra
10. Filmski igralec
11. Zvok v filmu
12. Uvod v filmske zvrsti

Na cesti pa trk in trk! Nihče ne zna brez možica v semaforu varno čez cesto. Miličnik se je razhudil in strogo ukazal Gašperju: »Zdaj pa kar ti urejaj promet!« Pa ni šlo. S svojo nerodnostjo bi pešce še pod kolesa spravil. Pritekel je miličnik in ga kaznoval. Gašper je moral stokrat napisati, kdaj in kje sme čez cesto. Kdo ve, kolikokrat bi še moral, če se ne bi vmešala rumena rutica in rekla: »Tu lahko pomagata samo hitra pomoč in prometno znanje!«

Vetrček je ponesel rutico v bolnišnico, k možicu. Prihitala je po znanje in pomoč. Hitro sta odhitela na križišče. Gašper je možicu pomagal splezati v utico. Miličnik, Gašper in možic v mavcu, ki so mu rekli Zelena gori, drugi spet Rdeča je, stoj, so hitro razvozlati prometno zmedo. Avtomobili so spet vozili samo po cesti in pešci so hodili samo po pločniku. Še posebno pa se je izkazal Gašper, ki je postal pionir prometnik. Šolarji so pod njegovo spretno prometno roko hodili čez cesto po prehodu za pešce tako varno kot še nikoli dolej.

NAVODILA

Filmska risanka je namenjena predšolskim otrokom in učencem nižjih razredov osnovne šole. Domiselna uporaba figurice iz cestnega semafora zabavno opozarja otroke na nevarnosti otroške igre na cestišču in na pravilen prehod pešca čez cesto. Otroka je treba čimprej usposobiti, da bo sam hodil v šolo. Posebno pozornost je treba nameniti otrokom, ki v predšolski dobi niso bili v vzgojno-varstveni organizaciji. Pri vključevanju v promet jih ne smemo »spodbujati« s pridigami o sošolcih, ki so že samostojni, temveč je treba pri vsakem posebej spoznati njegove osebne težave, razvitost motorike, sposobnost za odzivanje in morebitni strah pred prometom. Pri učencih moramo preveriti, ali poznajo pomen barv na semaforu, in z njimi na poligonu, v učilnici in na prostem uriti prehod čez cesto na označenem in na neoznačenem prehodu.

Ob nevarnostih, ki jih prinaša igra na cestiščih, je treba otrokom tudi pokazati, kje naj si poiščejo varen prostor za sproščeno igro. Film, ki se vsebinsko povezuje s filmom Rdeče, zeleno pa tudi rumeno iz istega cikla televizijskih šolskih ur, je dobra motivacija za pridobivanje spretnosti, potrebnih za varno pot v šolo in domov.

mora presoditi hitrost in oddaljenost prihajajočega vozila in upoštevati, da vozilo zmeraj potrebuje določen čas, da se zaustavi.

K varnosti pešcev na cesti pripomore tudi republiški Zakon o varnosti cestnega prometa. Ta določa, da mora pešec tedaj, ko se po prometnem pasu pomikajo vozila v koloni — preden stopi na zaznamovani prehod za pešce, kjer promet ni urejen s svetlobnimi prometnimi znaki ali ga ne ureja miličnik — z dvigom roke nakazati svojo namero in stopiti na prehod šele, ko se vozila ustavijo. Pešec sme prečkati cesto tam, kjer ni zaznamovanega prehoda, le tedaj, če je prehod oddaljen več kot 100 metrov. Na nepreglednem delu in na večpasovnici s polno srednjo črto, pešec ne sme prečkati ceste.

Film prikazuje vse te primere.

NAVODILA

Vsebina filma vzgaja pešca za varen prehod čez cesto. Ogled filma je treba povezati z razmerami, v katerih se znajde učenec na poti v šolo in domov.

Film je treba predvajati večkrat, zlasti jeseni, še preden se poslabša vidljivost. Učence je treba navaditi, da bodo obesek pravilno nosili in ga imeli stalno pri sebi. S filmom spodbudimo tudi starše na roditelskih sestankih, da bodo sami nosili odsojnik in to tudi zahtevali od otrok.

13. Faktografski ali dokumentarni film
14. Igrani film
15. Animirani film
16. Uvod v filmske slike

Naslovi oddaj zgovorno nakazujejo vsebino, ki ustreza učnemu načrtu filmske vzgoje v osnovni in srednji šoli.

Tistim šolam, ki že imajo magnetoskope, priporočamo, da oddaje posnamejo na video kasete, kajti tako imajo možnost, da jih učitelji pri pouku uporabijo takrat, ko jih potrebujejo. Posnete oddaje omogočajo učitelju, da si oddajo ogleda, preden jo uporabi in jo ponovi po pogovoru z učenci, tako da učenci lažje dojamajo težjo snov. Oddaje bomo večkrat ponavljali in s tem omogočili šolam, da si ustvarijo videoteko. Obenem si prizadevamo, da bi lahko šole nakupile že posnete oddaje na kasetah VHS. Oddaje so izredno celostno zasnovane, tako da je težko natančno opredeliti, pri kateri temi v učnem načrtu in razredu jih bomo uporabili. Naš namen je bil, da poleg zdajšnje slovenske filmske literature pripravimo učitelju tudi čim več filmskega gradiva tako za filmsko teorijo kot za kratek umetniški film, ki je prav tako sestavni del učnega načrta.

Ob oddajah boste spoznali, kaj je film, kaj je slovenski kratki film in kdo so slovenski filmski avtorji.

Predstavljamo tele avtorje: Milka BAJDURA, Mirko GROBLER, Jože BEVC, Naško KRIŽNAR, Rajko RANFL, Karpo AČIMOVIČ GODINA, Filip DORIN ROBAR, Vojko DULETIČ, Boštjan HLADNIK, Jože POGAČNIK, Skupina ŠKUC, Milan LJUBIČ in Marko SAJKO.

Naslednje šolsko leto bomo nadaljevali prikaz jugoslovanskega kratkega filma, spoznali pa boste tudi njegove avtorje.

Naš smoter je s tem dosežen, kako bo to uporabljeno v praksi, pa je odvisno predvsem od učiteljeve ustvarjalnosti in možnosti, ki jih ima na šoli pa tudi od njegove ljubezni do filma.

UVOD V FILMSKO USTVARJALNOST

VZGOJNI SMOTRI, KRATKA VSEBINA, NAVODILA

Film poznamo kot izrazno sredstvo, ki je blizu vsem ljudem, kot sredstvo, ki ni zmožno oživiti samo sliko na platnu, temveč tudi domišljijo gledalcev, saj bolj kot katera koli druga umetnost omogoča, da se gledalci poenačijo z junaki na platnu.

VZGOJNI SMOTER

Učenci spoznajo — kaj je film ali kaj se skriva za to skrivnostno besedo.

POVZETEK VSEBINE

Namesto definicije Kaj je film nam oddaja ponuja nekaj pogledov nanj. Ali je film avtohtona umetnost s posebnimi, zanj značilnimi izraznimi sredstvi, ali

je umetnost raznovrstnih izraznih sredstev, prevzetih iz drugih umetnosti: književnosti, gledališča, slikarstva, glasbe idr.

Ali je film sam v sebi enovit ali je sumaričen pojem za širok razpon filmskih zvrsti od filmske reportaže do igranega filma?

Pri tem, da bomo čim lažje našli kar najbolj natančne odgovore na vprašanje kaj je film, nam bo pomagal dr. Ante Peterlić — vodja oddaje.

NAVODILA

Učitelj naj uporabi oddajo kot uvod v spoznavanje filmske umetnosti na začetku šolskega leta, saj govori o različnih pogledih na film, o filmskih tehničnih značilnostih in o njegovih umetniških zmožnostih. Posredno opozarja tudi na glavne filmske zvrsti.

Oddajo uporabite kot motivacijo, da približate film učencem, obenem pa zbudite v njih zanimanje za naslednje oddaje.

Učitelj naj učence spodbudi, da bodo tudi oni razmišljali, kaj je film.

FILMSKA VZGOJA

2. oddaja

ODKRITJE IN RAZVOJ FILMA

VZGOJNI SMOTRI, KRATKA VSEBINA, NAVODILA:

NUŠA DRAGAN

VZGOJNI SMOTRI

Učenci spoznajo:

- kdaj je nastal FILM
- obdobja v zgodovini filma
- kaj je značilno za vsako obdobje
- kdo so pomembni izumitelji filma
- kateri so jugoslovanski začetniki filma.

KRATKA VSEBINA

Zgodovino filma delimo na štiri obdobja, ne da bi upoštevali prvo, predzgodovinsko, ki bi ga lahko imenovali tudi predznanstveno. Prvo obdobje se je začelo leta 1832, tedaj ko so bili postavljeni temelji fotografije. V tem obdobju so se razvile vse tiste temeljne tehnike, ki so privedle do končnega odkritja filma, obenem pa se je razvilo tudi spoznanje o počasnosti človeškega očesa (stroboskopski efekt). Oko ima lastnost, da vsak vizualni dražljaj, ki pride do njega, obdrži na svoji mrežnici malo dlje, kot v resnici traja. Ta zaostanek se spoji z naslednjo sliko, vendar tudi ta nekoliko zaostane in tako naprej. To imenujemo počasnost očesa ali stroboskopski efekt.

Drugo obdobje se je začelo leta 1895 — oznamovalo ga je odkritje Louisa Lumièra in je trajalo do leta 1908. Tedaj je začel film počasi prehajati v industri-

jo, postajal je posej, nastali so tudi temelji filmskega jezika ali filmske umetnosti.

Tretje obdobje je obdobje nemega filma. Trajalo je od leta 1908 do 1927. V tem času je film zares postal umetnost in tudi industrija v najsodobnejšem pomenu besede. V vrsti teh filmov, prepolnih gibanja, tekanja, vrvenja, so se še posebno odlikovali izvimi komiki s svojim slogom, npr. Buster Keator, Charly Chaplin...

Četrto obdobje se je začelo leta 1927. To je čas zvočnega filma, v katerem so začeli uporabljati zvočno tehniko.

V tem obdobju, ki traja še danes, pa so odkrili tudi druge tehnike, ki so pospeševale napredek filma: barvo — leta 1935, različne tipe širokega platna in tridimenzionalnega filma, ki so se pojavili v petdesetih letih.

V tej kratki, vendar bogati zgodovini filma tudi naši ljudje niso stali ob strani: Milton Manaki iz Bitole, po poklicu fotograf, je leta 1905 nabavil kamero, slavno tristoto kamero, in začel snemati. Prve metre slovenskega filma je posnel dr. Karol Grossmann leta 1905. Poznamo tri Grossmannove filme: Odhod od maše v Ljutomeru, Sejem v Ljutomeru in Na domačem vrtu.

(Glej knjižico KAROL GROSSMANN, ki so jo napisali Stanko Šimenc, Silvan Furlan, Jure Mikuž in Lilijana Nedić, Slovenski gledališki in filmski muzej, Ljubljana 1985).

NAVODILA

Učitelj naj oddajo večkrat ponovi.

Ob oddaji naj učenci pripravijo za seminarsko nalogo vse o slovenskih začetkih filma.

Knjižica o prvem pionirju slovenskega filma je naprodaj v Slovenskem gledališkem in filmskem muzeju.

FILMSKA VZGOJA

3. oddaja

FILMSKA IZRAZNA SREDSTVA: SLIKA

VZGOJNI SMOTRI, KRATKA VSEBINA, NAVODILA:

NUŠA DRAGAN

VZGOJNI SMOTRI

Učenci spoznajo:

- kaj so filmska izrazna sredstva
- katere so osnovne skupine
- kaj je filmska slika
- kakšna je filmska slika
- kaj je kompozicija
- katere tipe kompozicije poznamo
- kaj je perspektiva v filmu
- kaj pomeni osvetlitev v filmu
- kakšne vrste osvetlitve poznamo
- kaj pomeni barva v filmu
- kaj je trik v filmu.

KRATKA VSEBINA FILMA

Ta oddaja govori o filmskih izraznih sredstvih nekoliko poenostavljeno. Sredstva razdelimo v tri temeljne skupine:

- prva se nanaša na tisto, kar v filmu vidimo, na filmsko sliko,
- druga na tisto, kar v filmu slišimo, torej na filmski zvok,
- tretja skupina pa na zveze, povezovanje posameznih delov filma, na montažo.

Oddaja govori o filmski sliki.

Človek je začel ustvarjati slike verjetno zaradi magičnih namenov, da bi ovekovečil svoj obstoj. Ko je nastopila tehnična doba, je najprej izumil fotografijo, potem film in še televizijo. Vsa ta odkritja imajo nekaj skupnih značilnosti: okvir ali format, kompozicijo slike, osvetlitev slike in tehnike obarvanja.

1. Okvir je skoraj vedno geometričen. Pri filmski sliki je štirikoten. Ne priteguje pozornosti in dovoljuje gledalcu, da se bolj osredotoči na vsebino znotraj slike. Je standardiziran, tako da imamo pri filmu nekaj stalnih formatov. Skupno jim je to, da je njihova širina daljša od višine.

Format je najtesneje povezan z drugo sestavino slike — s kompozicijo.

2. Kaj je kompozicija? To je razmestitev delov slike, s katerim se doseže na njej skladnost, ravnovesje, s katerim se opozori na to, kar je na sliki bistveno.

Imamo več tipov kompozicije:

a) vodoravna kompozicija je trdno položena na tla, ustvarja občutek trdnosti in varnosti;

b) navpična kompozicija, nasprotno od vodoravne, lahko ustvari občutek labilnosti, negotovosti;

c) diagonalna kompozicija prereže platno, ne stoji trdno in tudi ne leži, zato izziva pričakovanje, napetost.

Oddaja obravnava še druge lastnosti filmske slike:

3. globino ali za možnost, da se ustvari vtis globine, tretje dimenzije. Ta vtis se doseže pri filmu s perspektivo, v kateri so bolj oddaljeni predmeti manjši, bližji pa večji kakor v resničnosti; z razmerji svetlega in temnega, s prekrivanjem — ko en predmet prekriva drugega in tako vemo, da je drugi za prvim globlje v prostoru.

4. Osvetlitev. Razločujemo dva glavna tipa: naravno osvetlitev in umetno. Za naravno osvetlitev je vir svetlobe sonce, umetno osvetlitev pa dosežemo z različnimi svetili.

Glede na smer, iz katere prihaja svetloba od predmeta, ki ga snemamo, npr. od spredaj, od zadaj, v ozadju... razločujemo različne osvetlitve. Skratka, z osvetlitvijo lahko na splošno ustvarimo prijeten ali neprijeten občutek, in ta se lahko ohranja ves film.

5. Filmsko sliko razločujemo tudi glede na njeno obarvanost. Najbolj znani sta črno-bela tehnika in tehnika barvnega filma.

Za črno-beli film je značilno, da poteka dogajanje v njem nekoliko hitreje kakor v barvnem, ker je slika skrčena na osnovne kontrastne razlike, tudi hitreje opazimo njene poglobitve dele. Prizor, posnet v barvah, učinkuje bolj razbit, vtis hitrosti je manjši. Ker sta črno in belo svojevrstni optični skrajnosti, je z njima lažje simbolizirati nekatere kontrastne, nasprotno vrednosti: dobro — zlo, pravica — krivica idr.

Barvo je mogoče uporabiti tudi v simbolične namene: mladost, polet, sproščenost. Z njo lahko oživimo kako preteklo obdobje. Z njo odkrivamo, kakšna je bila moda, arhitektura idr.

6. Filmski trik: gre za tiste očitne preobrazbe prikazanega sveta, ki jim pravimo trik, s katerim je mogoče ustvariti popolnoma izmišljen svet človekove domišljije. Poznamo več vrst trikov:

a) dvojna ekspozicija — obenem vidimo dvoje okolij ali dogajanj;

b) prelivanje — en prizor postopoma izginja, obenem pa se postopoma prikazuje drug toliko časa, dokler ta drugi popolnoma ne zavzame zaslona. Za trik je značilno, da je prikazan z gibanjem, z vrednoto, ki je značilna le za film. Če bi ne bilo tako, bi postal film zelo podoben fotografiji v pravem pomenu besede in bi prenehal biti film.

NAVODILA

Oddaja o filmski sliki je zelo zahtevna, zato učiteljem priporočamo, naj jo razdelijo v smiselne dele in jo prikažejo v celoti šele, ko obdelajo posamezne sklope. Učenci naj narišejo format, perspektivo... saj je od razumevanja te oddaje odvisno tudi razumevanje naslednjih oddaj.

FILMSKA VZGOJA

FILMSKA IZRAZNA SREDSTVA: GIBLJIVA SLIKA

VZGOJNI SMOTRI, KRATKA VSEBINA, NAVODILA:

Nuša Dragan

VZGOJNI SMOTRI

Učenci spoznajo:
— po čem se film izrazito razlikuje od svojih predhodnic — slike in fotografije

- kaj pomeni gibanje v filmu
- kdo je Georges Méliès
- kaj je stop-fotografija
- kaj je upočasnjeno gibanje
- kaj je pospešeno gibanje
- kaj je raztrgano gibanje
- kaj je obmjeno gibanje
- kako gibanje transformiramo z objektivom
- kaj je objektiv
- kakšne so glavne vrste objektivov
- kako ustvarimo gibanje s premikanjem kamere
- koliko tipov premikanja kamer poznamo
- kaj dosežemo s premikanjem kamere
- kaj je vožnja v filmu.

KRATKA VSEBINA

Filma si skoraj ni mogoče zamisliti brez gibanja. Film gibanje ne le prikazuje, temveč ga na svoj poseben način tudi ustvarja. Prvi tehnični poskusi v zgodovini filma so povezani z gibanjem. Pionir filmske umetnosti Georges Méliès je s svojimi eksperimenti pokazal pravo razliko med filmsko fotografijo in statično sliko.

Ustvaril je izrazit filmski čarovniški trik.

Poznamo več vrst gibanja:

a) ustavljeni gib ali tudi stop-fotografija. Ustavljeni gib uporabimo tam, kjer želimo izsiliti prenehanje naravnih funkcij živega bitja ali njegovo slabost.

b) upočasnjeno gibanje:

Dosežemo ga tako, da se kamera vrti pospešeno, potem pa na filmski sliki vidimo, kako se bitja premikajo nenaravno počasi. Ob tem opazimo različne podrobnosti, ki jih sicer ni videti. Zato uporabljamo upočasnjeno gibanje v športne, sodne in znanstvene namene, torej iz izrazito praktičnih pobud.

c) pospešeno gibanje:

Pospešeno gibanje izziva občutek živahnosti, poleta in radosti. Največ tega vidimo v ameriški nemi komediji.

4. oddaja

č) raztrgano gibanje:

Če se filmski trak tako seklja, da se v določenem ritmu izločajo posamezni kvadrati, dobimo raztrgano gibanje, ki je nekako živčno, krčevito, groteskno in malce smešno;

d) nasprotno gibanje:

Je najmanj naravno od vsega, torej gibanje, ki se vrača k svojemu začetku, je torej nekakšno vzvratno gibanje.

Kadar je gibanje obmjeno, učinkuje groteskno, čudno ali pa fantastično.

e) transformiranje gibanja s pomočjo objektivov:

Objektiv je sistem leč v prednjem delu kamere, prvi sprejemnik svetlobe na filmu.

Kakšne so glavne vrste objektivov?

— širokokotni objektiv omogočajo, da se prostor pred kamero vidi popolnoma razločno. Z njimi dosežemo specifično filmsko dinamičnost. Oseba, ki se približuje kameri, pridobi avtoriteto in moč, oddaljevanje pa ustvari vtis odhoda ali celo bega;

— teleobjektiv skrajšuje, dobesedno stiska perspektivo, gibanje se popači;

— zoom objektiv daje vtis, da se kamera premika, čeprav je v resnici statična;

f) ustvarjanje gibanja s premikanjem kamere:

Kamera se lahko premika naprej, temu pravimo vožnja naprej, če pa se premika od objekta, imenujemo to vožnja nazaj.

Poleg vožnje kamere poznamo še zasuke kamer. Vodoravni zasuk je v levo ali desno, navpični pa navzdol ali navzgor.

Premiki kamer imajo v filmu določeno vlogo — ne samo tehnično.

Tako so npr. zasuki v mnogih kriminalističnih filmih ali grozljivkah uporabni za ustvarjanje napetosti itd.

Vzporedna vožnja, vožnja ob predmetu, se najpogosteje uporablja za to, da sledimo kakemu vozilu.

Poleg te poznamo še vožnjo z žerjavom: kamera je na posebej za to izdelanem dvigalu, z njim skrajno svobodno in dostikrat zelo spektakularno obvladuje velik prostor;

g) ustvarjanje gibanja s pomočjo predmeta v prostoru:

To gibanje, ki se dogaja v kadru, daje filmskemu prizoru veliko živost in lahko včasih tudi nadomešča nekatere vrste gibanja, ki smo jih že opisali.

To, kar smo napisali do zdaj, je samo nekaj značilnih premikanj znotraj filmske slike. V oddaji avtor z zgledi ponazarja precej bolj zapletena gibanja. Oglejte si primere!

NAVODILA

Oddaje so vedno bolj zapletene in zahtevne, zato vam priporočamo, da jih prikazujete po delih, ki jih boste izbirali sami. Le tako bodo učenci lahko dojemali.

Tudi tukaj priporočamo risanje posameznih gibanj kot sredstvo za utrjevanje in razumevanje.

FILMSKA VZGOJA

FILMSKA IZRAZNA SREDSTVA: SPREMINJAJOČA SE SLIKA

VZGOJNI SMOTRI, KRATKA VSEBINA, NAVODILA:

Nuša Dragan

VZGOJNI SMOTRI

- Učenci spoznajo:
- kaj je odvisno od položaja kamere glede na objekt
 - kaj je plan slike
 - kakšne plane poznamo
 - kakšne so funkcije različnih planov
 - kaj je zorni kot snemanja oziroma rakurz
 - kakšne zorne kote poznamo
 - kakšen je njihov pomen.

KRATKA VSEBINA

Ta oddaja nas seznani s planom, z mero prostomine kakega predmeta na zaslону in s koti snemanja. Govori torej o dveh pomembnih elementih filmske slike, o dveh pomembnih izraznih sredstvih filma in končno o sestavinah filmskega jezika nasploh.

Kaj je plan? Je mera velikosti predmeta, ki je v prostoru filmske slike. Imamo več vrst planov: detajl, veliki plan, bližnji plan, polsrednji ali t. i. ameriški plan, srednji plan, poltotal, total, veliki total.

Različni plani imajo različne funkcije. Čeprav so te funkcije zelo pogosto odvisne od konteksta, se vendar nekateri plani največkrat uporabljajo v zelo različne namene.

Detajl je plan, s katerim največkrat usmerimo pozornost na kaj odločilnega, usodnega.

Veliki in bližnji plani junakovega obraza opozarjajo na njegovo razpoloženje.

5. oddaja

V srednjih planih se največkrat prikazujejo različna dejanja. V tem planu vidimo vsega človeka in kraj, kjer je, ter njegovo neposredno okolje.

V totalu se vidi vsa okolica. Ta plan nas seznani z vsem krajem dogajanja.

Poleg tega pa vsak od teh planov dostikrat posebej ustreza določenim zvrstem filma. Tako je veliki plan zelo pogost v psiholoških filmih.

Srednji plani so primerni za to, da pokažemo človekov položaj v okolju, odnos človek-narava, človek-družba. Zato so pogosti v dokumentarnih filmih.

Total daje možnosti za orientacijo v širšem prostoru, je pregleden in poseben uporaben v spektakularnih prizorih vojnih in zgodovinskih filmov.

Detajl in veliki plan sta zelo pogosto v eksperimentalnih filmih. Ostalo nam je še eno izrazno sredstvo filma. Gre za tako imenovane zorne kote snemanja: horizontalne in vertikalne. Vertikalnim kotom snemanja pravimo tudi rakurzi.

Če snema kamera od zgoraj, je to zgornji rakurz. Če je kamera zelo visoko nad nami, pravimo, da je to ptičja perspektiva.

Če kamera snema od spodaj, je to spodnji rakurz, če pa je daleč pod nami, imenujemo ta rakurz žabja perspektiva.

Če pa gre za tako imenovano višino pogleda, tedaj pravimo, da je kamera v ravni oči ali v ravni pogleda.

Tudi koti snemanja imajo v filmih dostikrat različne vloge, pomene in učinke. Na primer: kadar snemamo iz zgodnjega rakurza, dobi predmet dimenzijo manjvrednosti, slabosti ipd. Spodnji rakurz izraža vzvišenost in moč. Zelo pogosto jih uporabljajo s posebnim pomenom, da bi z učinkovito izbiro zornega kota presenetili gledalca; tako da se mu predmeti prikažejo kot povsem neprepoznalni ali skrajno čudni.

Poleg vertikalnega kota snemanja poznamo tudi horizontalni kot snemanja, ki opisuje npr. profil z desne, profil z leve. To je opis: predmet, človek ali ves prostor je posnet z različnih strani, tako da ga laže dodobra spoznamo.

NAVODILA

Učiteljem priporočamo, da se po oddaji pogovorijo o elementih filmskih izraznih sredstev in o njihovi medsebojni povezanosti in funkcionalnosti.

Oddaja lepo ponazarja posamezne elemente z odlomki iz različnih filmov.

FILMSKA IZRAZNA SREDSTVA: PROSTOR V FILMU

VZGOJNI SMOTRI, KRATKA VSEBINA, NAVODILA:

Nuša Dragan

Učenci spoznajo:

- kaj je filmski prostor
- kako film ustvarja svoj prostor
- kdo je scenograf
- kaj je scenografija
- katere so razvojne stopnje prostorov
- kakšna je funkcija scenografije.

KRATKA VSEBINA

Tema te oddaje je prostor v filmu ali filmski prostor. Že v začetku razvoja filma so odkrili, da tudi nepomembni prostori in na videz vsakdanje, navadne stvari vsebujejo skrivnosti, ki jih lahko nepričakovano odkrije filmska kamera. Film ne prikazuje samo tistega, kar obstaja, temveč lahko ustvari tudi svoj svet s kulisami, scenografijo, pa in tisto, kar bomo morda videli šele nekega dne — mesta prihodnosti, grozljivo orožje ipd.

Glede na filmsko pojmovanje prostora razločujemo v zgodovini tri razvojne stopnje.

Prva stopnja je gledališko pojmovanje prostora. Prvi ustvarjalci filma še niso imeli filmskih izkušenj, zato so obravnavali filmski prostor kot gledališki prostor. Vse, kar se dogaja, se dogaja frontalno, pred gledalcem, lahko bi rekli na odru, znotraj ploskve, torej brez globine. Poglavitno dejanje poteka v razmerju levo — desno. Plan je povečini srednji ali poltotal.

Druga stopnja je stopnja montažno pojmovanega prostora.

6. oddaja

Ko so režiserji obvladali tehniko montaže, so spoznali, da prostor lahko trgajo. Spoznali so, da je dejanje mogoče razdeliti na več kadrov. Likom so se približevali in oddaljevali. Tako so ustvarili popolnoma nov prostor, ki je montažno skrajno dinamičen.

Tretja stopnja se je pojavila v zvočnem filmu, predvsem v obdobju neorealizma po drugi svetovni vojni. To je stopnja, na kateri so režiserji težili k popolni avtentičnosti prostora.

Nadaljnja pomembnost scenografije je prepoznavanje prostora, prepoznavanje kraja dogajanja.

K temu spada tudi določanje okolja: lahko prikažemo družbeno okolje, v katerem dejanje poteka, ali to, kakšni pripadniki določenega stanu ali razreda v njem živijo.

Po prikazanem prostoru, predmetih v njem lahko ugotovimo, za kakšnega človeka gre, kakšen je njegov temperament, poklic idr.

Poleg tega lahko ustvari scenografija splošno razpoloženje, npr. zožitev ali razširitev prostora.

Seveda pa filmski prostor zaživi, če vanj postaviš igralca.

NAVODILA

Oddaja je namenjena učencem 7. in 8. razreda osnovne šole in učencem 1. razreda srednje šole. Dobrodošla bo predvsem tistim, ki že imajo nekaj znanja o filmu.

Namen oddaje je, da učenci spoznajo vlogo filmske scenografije v filmskem prostoru.

Po ogledu oddaje se pogovorimo z učenci:

- kaj so zvedeli o prostoru v filmu
- kaj vse je filmska scenografija
- kakšna so sredstva za nastajanje filmskega prostora
- kakšne so značilnosti filmske scenografije danes

Pomembno je, da učitelj postavi takšna vprašanja, ki bodo omogočila povzetek tistih spoznanj, ki jih je učenec pridobil pri gledanju oddaje.

Vsi bi morali biti samo ljudje

POGOVOR S PISATELJICO IN UČITELJICO KAROLINO KOLMANIČ

Karolini Kolmanič sem nekoč zavidala njeno zveneče ime, namesto da bi ji bila zavidala knjige. Takrat se je v literaturi šele najavljala. Začetki so pač začetki: imajo to moč, da tako ali drugače opozorijo na novega avtorja. Minilo je trideset let, odkar je prav na sam osmi marec prišla njena prva novela. Medtem je avtorica postala znana tudi zunaj slovenskih meja. Ko sem se pripravljala na pogovor z njo, sem si rekla: nič več in nič manj, v pet vprašanj bom zaobjela krog njenega človeškega in literarnega bivanja.

● **Tovarišica Kolmaničeva, koliko polnih življenj je v Vas. Bralci Vas poznajo kot pisateljico, učenci in učitelj pa tudi kot pedagoško delavko. Opirata se še dva svetova: družinski in družbenopolitični. Potem je nekje še skrta kamrica, kraj in čas, ko je človek le sam s seboj. Kje se vam godi najbolje, kje najslabše?**

Začniva kar pri učencih, učiteljih in šoli! Tu sem se počutila najbolj doma. Verjamete, da je ta moja želja rasla s menoj, najbrž od prvega razreda? Dobro učiteljico sem imela in verjetno sem mislila, da bom tudi jaz taka. Ne vem, toda človeku se v življenju vse nikoli ne posreči in gotovo se tudi meni ni. Ker na začetku srednješolskega šolanja ni bilo štipendije, bi ravno tako lahko izbrala kakšno drugo, a nisem mogla. Ne hotela. Tu je moje področje, ki sem ga okusila kot dijakinja v počitniških kolonijah. Med pisatelj se komaj prištevam. V tridesetih letih, toliko jih je poteklo od mojega prvega objavljenega dela, je izšlo v knjižni obliki sedem del, šest doma in drobna knjižica — novele — v Nemčiji. Res, da je izšlo po raznih mladinskih in drugih revijah in listih še okrog štirideset črtic in novel in kratkih mladinskih zgodb po Radiu Ljubljana in Trst A (jutranje in druge oddaje).

Vsa leta sem delala predvsem na kulturnem in družbenem področju. Ze dvajseto leto od ustanovitve bralne značke Miška Kranjca vse do danes, ko smo uspeli v Ingolstadtu (ZRN) in zdaj se nam odpira še v Porabju.

Družina je prišla v moje življenje zgodaj in čisto zavestno. Hm, dva sinova in mož — trije moški, veliko dobre volje in optimizma med šolanjem in zdaj, ko sta fanta pretežno na tujem.

Rada sem v vedri in veseli družbi, menim, da se znam veseliti z ljudmi v dobrem in biti žalostna z njimi v hudih okoliščinah. Pridejo pa trenutki, ko ljubim tišino in samoto in je najlepše.

● **Zdi se mi, da je trdnost neka posebna črta Vašega značaja. Druge ne bi ostali zvesti ne svojemu okolju ne svojemu poklicu. Lep kos življenja sta preživeli samo v Murski Soboti. Vas je kdaj zamikalo, da bi odleteli s pticami?**

Trdnost, da! Toda samo zvestoba za zvestobo, poštenost za poštenost. Včasih se trdne korenine le zrahljajo. Vztrajala pa sem v poklicu in še danes sem mu zelo blizu; še vedno delam kot recenzentka pri nemških učbenikih. In vse od začetka Pedagoške akademije v Mariboru prihaja vrsta študentov na pedagoško prakso. V Murski Soboti sem doma. Veliko pa sem potovala po tujini kot udeleženka raznih seminarjev, literarnih srečanj z mladino in odraslimi. Precej potujem čisto zasebno. To mi veliko pomeni in dopolnjuje življenje v Murski Soboti. Vskogar najbrž zamika let ptic v znano ali neznano. Tudi jaz sem si morala večkrat zavedno prističi peruti, da sem ostala. Zame svet ne začne in konča na katerikoli meji. Cenin vsako dobro potezo človeštva in zadovoljna sem, da lahko berem v izvorniku nemško, rusko in pasivno madžarsko.

● **Je kakšno tenko vlakence Vide v Vaši naravi? Recimo tisto, ki junakinji Vašega romana ne da, da se ne bi pretolkla čez brzice, slapove in čeri in se postavila na svoje noge.**

Ne samo Vida, v vsakem mojem ženskem liku je košček mene, tako ali drugače. Moja Vida je imela srečo, da se vsaj čustveno ni tako globoko razdajala, čeprav je čutila. Občutljivost sem kot breme prinesla seboj na svet. Pretolčem pa se, čeprav včasih skozi ozko špranjo. V svojih delih se samo delno oddolžim ženskam, ki ostanejo z otroki »same na cesti«.

● **TVOJA SKALJENA PODOBA (Karolina Kolmanič): Tvoja skaljena podoba, MB 1986) je vse prej kot kaka mila tožba nad krutostjo življenjske usode. Ali se motim, če mislim, da ste hoteli pisateljskim kolegom povedati v brk prav to, da zna ženska o ženski spregovornosti najbolj neposredno? In nič vas ni bilo strah ostati pri realističnem pripovednem postopku.**

Se tako mile tožbe nad življenjem človeku ne pomagajo, če si ni voljan sam izbojevati svojega prostora na soncu. Če smo čisto iskreni in kritični do sebe, priznamo, da je v življenju malo dni, ko lahko rečeš, da si zares srečen. Vse drugo je čisto povprečje in s tem se je treba spoprijeti in sivino svetlo obarvati, če se da.

Ob dnevu žensk, enkrat na leto, se moški rad spomni svojih družic ali tudi ne. Sicer pa so ženske nadvse srečna bitja: smejo delati v službi in doma in še razne delegatke v krajevni skupnosti in še kje so lahko, in kakšna priznanja lahko dobijo, tudi jaz jih imam. To je veliko; več pa nihče ne ponuja in ne daje.

Zasebno je krog kolegov tovariški in zelo prijeten, uradno pa manj. Razumljivo! Nekaj žensk je prodrlo v njihov svet. Pisanje in še kaj je gotovo tradicija moških. Če ženska podrobneje pozna ženska čustva in jih izrazi, je to pač »zakompleksana ženska«. Ker pa tudi ta ne hodi z zaprtimi očmi po svetu, se včasih upravičeno sprašuje, zakaj bi morala biti obremenjena samo z minusom, ko vendar nasprotni spol tudi nima samo plusov. Tovariš, ki je pisal o Skaljeni podobi, je odkril v njej tisto, kar sem hotela povedati in priznati moram: bil je pogumen.

Mnenje ljudi, ki imajo za seboj tudi literarno in esejijsko delo in širok vpogled vanj, vselej upoštevam in se iz njega tudi kaj naučim. Moje pisanje je realistično, čeprav sama rada zrem v svet skozi sinje modra očala. Pri tem bom ostala. Menim, da ima vsak starejši že nekako izoblikovan slog. Jaz se tudi sicer ne prilagam za vsako ceno. In zakaj bi se sprenevedala? Natanko vem, da s svojim delom ne bom izstopila iz dolge ravne vrste, če že ne bom čisto na repu. Redkim se nasmehne sreča. In tistim, katerih imena ne bodo stala na vrhu, doma in tudi zunaj domovine, bom iskreno zaploskala in ponosna bom nanje.

V tem viharinem svetu pa menim, da ne bi bilo ne žensk ne moških; ne črnih ne belih, temveč bi vsi morali biti samo ljudje...

● **Vživite se v vlogo učence, ki odgovarja na vprašanja o domačem berivu, pa povejte, ali ste brali knjigo Veter z juga. Ne zamerite mi hudomušnosti; vprašanje želi izzvati Vaše mnenje o bralni kulturi pri nas.**

Vsega, kar izide na knjižnem trgu, res ne utegnem prebrati. Veter z juga, Marka Sterleta, pa sem. Moja potovalna mrzlica bo potešena, ko bom videla Kitajsko. Resda me je pisatelj povedel v Peking in Šanghaj in mi razkazoval lepote te zemlje, ampak potešil me ni, prej izzval, da si jo ogledam v živo. No, nad akupunkturo bi se tudi jaz navdušila, zlasti spomladi, proti nahodu in še čemu. Kako dragoceno je srečanje z domačinom daleč od Nonsilafu (Južna dežela), vem približno tudi jaz.

Kje smo Slovenci obstali pri branju, gotovo ni razveseljivo, vsaj kar nam kaže statistika. So nam bralce pobrali televizija, radio, kino ali pehanje za gmotnimi dobrinami? Kaže, da bero ženske več kot moški; zlasti dekleta in starejše. Pozneje nas vseeno v vsem prekosi moški spol, v vsem, samo v največji človeški sreči ne — rojstvo otroka bo ostalo nam, ženskam. Narava je uredila tako, da gremo ženske in moški z roko v roki; torej kot ljudje, v dobrem in slabem. In tako je prav. Narave ne moreš prevarati.

Pogovor pripravila BERTA GOLOB

Osvajanje

Ženski osvaja moškega, ki sedi med njima. Njemu je nerodno, zato si popravlja kravato. Ženski se trudita, da bi bili čim bolj naravnani in sproščeni. Obe sedita lagodno, ena ima celo nogo pod zadnjico. Moški pa ne ve, kam bi dal noge in roke. Počuti se kot na trnju. Če si v takem položaju kot ta moški, ti je res lahko neprijetno.

Nejc, 5. razred

Veselo razpoloženje

Ženska na levi je sproščena. Dela, kar se ji ljubi. Vsi se smejejo. Ženski moškega opazujeta. Njemu to prija. Rahlja si kravato, da bi bil bolj sproščen. Uživa v ženski družbi. Ženski fanta zabavata, hkrati pa tudi sami pri tem uživata.

Tjaša, 8. razred

Intimen pogovor

Razpoloženje je veselo (morda so poprej kaj popili, se poveselili, morda so prišli iz kina, gledališča). Moškemu godi lepa ženska družba, vendar ni čisto sproščen (popravlja si kravato). Obe ženski sta po naravi veseli in odprti, vendar malo živčni (obe kadita). Ženska na levi je verjetno dostikrat v takem položaju ali pa bolj zadovoljna s svojim položajem (to dokazuje napol sezut čevlji). Vendar je tudi ženska na desni dobro razpoložena in se dobro počuti (nogo je podvila podse). Ženska na levi se bolj »meče« za moškim, ženska na desni pa je zaradi tega nekoliko zadržana.

Boštjan, 8. razred.

Iz teh spisov vidimo, da razlaganje medsebojnega vplivanja med osebami ni preprosto. Učenci deloma razlagajo dogajanje med ljudmi, deloma pa opisujejo sami sebe: nekateri menijo, da mora biti fant med dvema dekletoma v zadregi, drugi pa, da je v svojem položaju gotovo srečen. Nekateri se zadovoljujejo samo z opisom naslikanega prizora, drugi pa ga domišljijsko dopolnjujejo (obujanje spominov, vrnitev z zabave). Razlike so tudi v globalnosti ali analitičnosti opisa: v prvem primeru je podano samo razlaganje smisla celotnega prizora, v drugem pa mika gibov ter od tod sklepanje na razpoloženje v družbi. Kakovost opisa je odvisna tudi od izbire sopomenk (se smeje — se duši v smehu, ni čisto sproščen — mu je nerodno — je kot na trnju, ga zabava — ga osvaja — »se meče« za njim, mu prija — mu godi). Vsi učenci čutijo, da gre za veselo razpoloženje; pravi rešitvi so najbližje tisti, ki v gibih naslikanih oseb prepoznavajo zapeljivanje. Tako pojasnjuje vedenje oseb tudi Allan Pease v svoji knjigi.

Opisovanje torej ni samo mehanična miselna dejavnost, ampak dejavnost, pri kateri se razvijajo opazovalne sposobnosti, psihološka intuitivnost in besedna ustvarjalnost.

FRANCE ŽAGAR

Slovenščina v vzgoji in izobraževanju

Ureja Stanko Šimenc

Gledališka vzgoja v osnovni šoli

Gledališče je namenoma uprizorjena resnica z vsemi sestavnimi življenja, ki je, ki je bilo, ki bo. Gledališka predstava je ozmiček našega doživljanja in iskanja, naših težav, našega veselja in sreče, je kratek povzetek vsega v nas in zunaj nas, je pa tudi prisila, da to vidimo, spoznamo, če prej tega nismo hoteli ali zmogli. Je tudi naša vest. Še nekaj je gledališče — nosi pečat naše prvobitnosti, saj pomeni »igrati se«, biti mlad, biti otrok (ne otročji, ampak otroško čist). To vsekakor ne pomeni sprenevedati se in pretiravati. To bi bila laž. Gledališče pa, smo rekli, je uprizorjena resnica.

V šoli otroci veliko nastopajo na odru. Ali je to že gledališče? Učenec se nauči (najpogosteje) pesem v celoti in jo interpretira pred občinstvom, to so sošolci in učitelji. Nastopajoči ve samo to, da mora pridržati do konca brez pomote, brez zatikanja. Ponašati ne ve, ne razume, kaj pripoveduje. Oddahne si z zadnjim verzom in se, kakor se pač zna, prikloni. Na oder je odšel živčen, napet, ni vedel, kaj bo počel, koliko besedila si je še zapomnil. Ko se vrne s prizorišča, je srečen, da je vsega konec in si priseže, da je bilo to zadnjikrat. Nam se je zdel ljubeč, on pa je neizmerno trpel.

Ne, to ni gledališče. V osnovni šoli in seveda tudi kasneje pogosto učence izrabljamo, ko jih prisiljujemo v nastopanje ali celo igranje, pri tem pa storimo samo to, da jim damo besedilo in prevrmo, ali ga znajo na pamet.

Že pri pouku slovenskega jezika **gledališko vzgajamo**. Izbor besedila (proza ali pesem, morda še dramska oblika besedila) ni zmeraj odvisen od učitelja, ker se ravna po učnem načrtu. Po učiteljevi razsodbi pa mora iti za **ugledališčenje izbrano ustrezno besedilo**.

Tedaj učitelj tudi natančno raziše, kaj bo z besedilom povedano, kakšnem **končnem sporočilu** se bodo vse vrvine ugledališčenja približale. Navadno slavist in učitelj razrednega pouka obvladava besedilo z vidika literarne teorije in zasledujeta različne smotre pri njegovi obravnavi. Drugo, bralno ali glasovno razlago izvedeta enkrat, dvakrat, da učence čustveno motivirata. Branje mora biti naravno in prepričljivo. Posebno pesmi radi beremo patetično, z značilnimi dvigi glasu pri vejicah na koncu verzov, z značilnimi poudarki nekaterih ritmično zaznamovanih besed, v resnici pa za razumevanje vsebine prav nič pomembnih. Tako z branjem ustvarjamo »lajno« in namesto približevanja poezije mladim nastaja odpor do nje in vsa umetnikova čustva, genialnost, se izničijo, sporočilo pesmi zbledi. Vse delo s pesmijo postane prisila. Kako bi lahko potem povedal pesem učencec? Treba bo uvajati sproščevalne vaje, delovne etude, igre s posebnimi smotri, da bo učenec sproščen in bo interpretiral naravno. Pri taki interpretaciji ne upoštevamo vseh ločil (posebno vejice ne), ker jih tudi v vsakdanjem sporazumevanju ne upoštevamo. Ločila so sintaktične meje v stavku — vzorcu; ko ga povemo, upoštevamo tudi in predvsem nas čustveni odnos do besedila.

Če hočemo besedilo ugledališčiti, pomeni to za pripravo interpretacije dodatno odgovorno, težko in dolgotrajno, a lepo delo. Ponašati ravnamo takole;

1. Učenec mora pripraviti do sproščene in radovoljnega nastopa.

2. Učenec mora pri tem uživati in si po nastopu zaželeti še nastopati.

Ko smo si pridobili sodelavce, ki jim bomo postali tovariški mentorji in modri vodniki, sledimo pri delu nalogam in njihovim smotrom:

1. Izbrati moramo **ustrezno besedilo**.

2. Učence sprostimo z vajami in z etudami iz sproščevalne vzgoje. (Viola Spolin — **Improvizacije za gledališče**, Sergej Vasiljevič Gippius **Gimnastika čutil**), uvedemo razgibalne in dihalne vaje in preproste otroške igrice.

3. Besedilo vadimo nevsiljivo skozi igro in učenci gradijo **sami s soustvarjanjem** svojo interpretacijo, o kateri se seveda veliko pogovarjajo. Mimogrede si besedilo zapomnijo.

4. Oblikujejo dejaven odnos do žive govornice besede vseh ravnin jezika in skrbno oblikujejo dikcijo.

5. Oblikujejo dejaven odnos do telesne in prostorske izraznosti in poskušajo odpravljati prihofizične zavore.

6. Sproščajo soustvarjalno in ustvarjalno domišljijo.

7. Soustvarjajo glasbeno in likovno opremo uprizoritve.

8. Oblikujejo kritičen odnos do svoje ustvarjalnosti in se opredeljujejo v vrednotenju vsega dela.

9. Spontano dojemajo gledališka izrazila in elemente uprizoritve.

10. Prizadevajo si, da bi njihovo gledališko ustvarjanje rodilo gledališki dogodek.

11. Prizadevajo si za prijateljstvo, tovarišvo v tej ustvarjalni skupini.

Učenec, ki bo doživel vsaj enkrat ali dvakrat v šolskem letu tako dejavno prizadevanje za nastop, za »igrati se« na odru, ne bo razočaran, če se bo zmotil pri nastopu, ne bo trpel zaradi strahu, bo vedel in čutil, kaj interpretira, bo svobodno in veselo, da razume, bo rad bral pesmi in zahtevnejša besedila, bo družaben in iskren, bo odprt in tovariški. Učlanil se bo v gledališki krožek in kasneje v gledališko skupino. Veliko bo bral, kasneje bo vsaj kulturne pasivni spremljevalec v gledališču, morda pa bo postal igralec v ljubiteljski skupini, morda bo sam podobno vzgajal druge in širil sodobno gledališko in splošno kulturno prepričanje med ljudi.

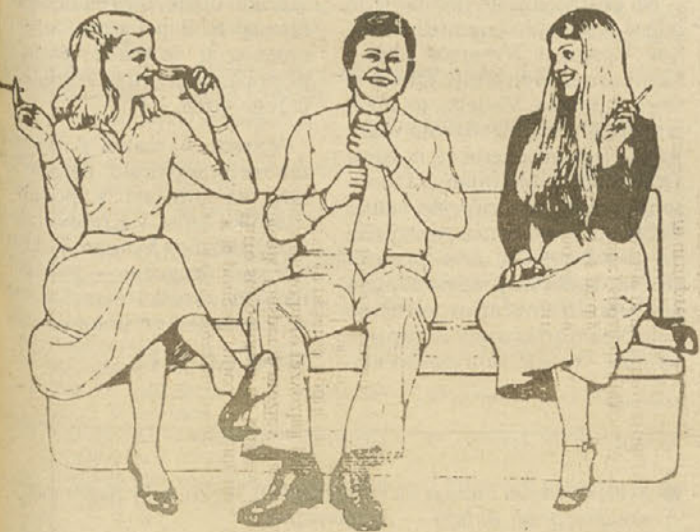
Gledališče je torej veliko več kot domnevamo. Sploh pa to ni spakovanje ali dolgočasno vlečenje besedila. Mnogi učitelji, ki se gledališko vzgojo vpeljali v pouk, ugotavljajo da so si med učenci pridobili prijatelje. Za pridobivanje vedenja in znanja o gledališki vzgoji potekajo v Kopru različni seminarji za gledališko pa tudi lutkovno vzgojo za učitelje razrednega pouka, učitelje slovenskega jezika in vzgojitelje v vrtcih (v organizaciji in izvedbi zveze kulturnih organizacij Koper in s pomočjo Zavoda SR Slovenijo za šolstvo, enota Koper). Že enakimi pogledi in smotri se pojavlja tudi gledališka delavnica za študentke Pedagoške akademije Koper, kjer bodo letos slušateljice v 30 urah za 1. in 2. letnih spoznavale dejavno gledališko vzgojo.

EDITA FRANČEŠKIN

Opis

Opis je pisni izdelek, v katerem so podane zunanje ali notranje značilnosti predmeta, živali, osebe, slike idr. Učitelji na naših šolah dostikrat mislijo, da je to tako preprosta besedilna vrsta, da se z njo ne splača ukvarjati; v resnici pa ni tako.

Učencem v višjih razredih osnovne šole smo naročili, naj opišejo naslednjo sliko iz Peasove knjige Govorica telesa:

Preberimo si nekaj njihovih zanimivejših opisov:

Vesela družba
Na klopi sedijo dve ženski in v sredi med njima moški. Vsi so veseli in se imajo lepo. Ženski se »važita«. Tekmujeta, katera je lepša. Moški pa se smeje.

Mirjam, 5. razred

Obujanje spominov

Ljudje na kavču so dobro razpoloženi. Pogovarjajo se o smešnih dogodkih. Prva ženska nekaj razlaga. Moški se duši v smehu. Kravata ga pri smejanju ovira. Tudi druga ženska se smeje in vneto poslušava prvo.

Jure, 5. razred

predšolska vzgoja

Blizu življenju in otrokom

Drugačen vrtec v Trnovskem pristanu

Ste že slišali za beograjsko Školigrice?

To je najprimernejši kraj za razvijanje domišljije in ustvarjalnosti otrok. Odlikuje jo raznovrsten program, prilagojen otrokom. Vseč mi je, ker otroci v njem niso umetno razdeljeni po starosti. Navdušen sem nad takšnim vrtcem, v njem vidim sodoben način vzgajanja s poudarkom na človečnosti...

Tako mislijo o tem sodobnem vrtcu starši, katerih malčki dan za dnem zahajajo v Školigrice.

»Školigrice« je bila ustanovljena v začetku novembra 1981 pri Centru za kulturo Stari grad v Beogradu. Razvila se je iz otroškega dramskega studia Skozorište; vanj so poleg šolarjev prihajali predšolski otroci, vendar niso mogli enakopravno sodelovati z osnovnošolci. Sklenili so, da bodo čimprej ustanovili poseben dramski studio za predšolske otroke in zanje in z njimi razvijali tudi druge dejavnosti... Skratka: igra, pestra izbira in ustvarjalnost naj bodo v ospredju Školigrice. Prijave so zbirali po oglasu v Politiki — in v začetku je bilo otrok manj kot sodelavcev. Vrtec so ustanovili: profesorica tujih jezikov, pedagoginja, glasbena pedagoginja, likovna pedagoginja, profesor telesne vzgoje, profesor književnosti in novinar. Potem so se pridružili še baletka, slikar, pesnik, psiholog, logoped, glasbenik. Po dveh mesecih je obiskovalo Školigrice že okrog štirideset otrok, v teh letih se je v njej zvrstilo že več sto najmlajših.

Po zgledu beograjskega vrtca Školigrice deluje tudi ljubljanski eksperimentalni vrtec Trnovski pristan. V dveh skupinah je po dvajset otrok, starih od dve in pol do šest let, z njimi pa delajo tri vzgojiteljice in gospodinja.

Po čem se vrtec v Trnovskem pristanu razločuje od drugih? Predvsem po razmerah, v katerih lahko otrokom pospešeno razvijajo ustvarjalnost, in po čustvenem ozračju, v katerem se počutita dobro otrok in odrasli. To ni vzgoja za oddaljeno prihodnost, temveč za življenje tukaj in zdaj. »Kušali bomo spodbujati komunikativnost in sproščenost v izražanju, ustvarjati možnosti za otrokovo ustvarjalno delovanje in izražanje njegove radovednosti, mu razvijati samostojnost in zaupanje vase in spodbujati čustveno občutljivost in občutljivost za medčloveške odnose,« so zapisali v zasnovi dela že pred začetkom delovanja tega vrtca.

Vrtec skušajo čim bolj približati vsakdanjemu življenju — to vidimo po skupinah, kjer so pomešani otroci različnih starosti, tako da so v isti skupini lahko tudi različno stari bratci in sestriče. To omogoča sproščeno in naravno ozračje, podobno tistemu v družini. Zaradi različnih starosti otrok se delo v vrtcu razlikuje od dela v klasičnih oddel-

kih. Namesto storičnosti usmerjenosti, ki smo je sicer vajeni, so tu v ospredju odnosi, ki se oblikujejo med odraslimi in otroki, in to, kaj ob tem eni in drugi doživljajo ter odkrivajo. Življenje otrok v vrtcu naj bi postalo del življenja staršev. Tu ni strogega »vojaškega« reda — prihod, zajtrk, zaposlitev, počitek. Starši lahko pripeljejo otroke preje ali kasneje, včasih morda šele h kosilu ali k popoldanskemu počitku, če jim tako bolj ustreza. Gibljiv dnevni red omogoča prilagajanje posameznim otrokom in potrebam celotne skupine, sproti ga lahko usklajajo z ritmom življenja otrok in odraslih. Različne dejavnosti se menjavajo same po sebi, pa tudi zaposlitev in dejavnosti prostega časa so razvrščene po željah otrok. Takšna gibljivost dnevnega reda ne pomeni neorganiziranosti, ki bi pri najmlajših povzročila nedisciplino in dolgočasje; zahteva pa od vzgojitelja, da uporablja manj skupnih in več skupinskih ter individualnih metod dela, posebej pa mora skrbeti za sistematično opazovanje posameznikov.

Vse dejavnosti temeljijo na igri; z njo se otrok uči, pri tem pa ga vodita radovednost in želja po spoznavanju. Otrok ne zasipajo z množico faktografskega znanja. Pomembnejše se jim zdi, da jih spodbujajo in jim omogočajo, da sami odkrivajo, spoznavajo in povezujejo stvari in pojave. Otroci tako poskušajo in ugotavljajo, vzgojitelj pa njihova dognanja enakopravno obravnava. S tem ko jih spodbuja, da izražajo svoje mišljenje in opazujejo po svoje, ustvarja možnosti za razvijanje njihove ustvarjalnosti, hkrati pa jim omogoča, da sami najdejo zveze med stvarmi in pojavi. Ne gre torej za dogmatično prenašanje znanja, pač pa za boljše dojetje, širino in razvijanje otrokove kritičnosti.

Vzgojiteljeva vloga je drugačna, kot smo je vajeni: ponavadi vzgojitelj le izpolnjuje (»od zunaj«) postavljene cilje in naloge, je torej marsikdaj predvsem uslužbenec, tokrat pa je treba poudariti, da je v odnosu vzgojitelj — otrok res nekaj osebnega.

Eksperimentalni vrtec Trnovski pristan bomo še podrobneje predstavili takrat, ko bodo na voljo že prvi izsledki analize njihovega dela.

LUČKA LEŠNIK

Otroci v počitniški deželi

Iskanje novih oblik vzgojnega dela v VVZ Lucija

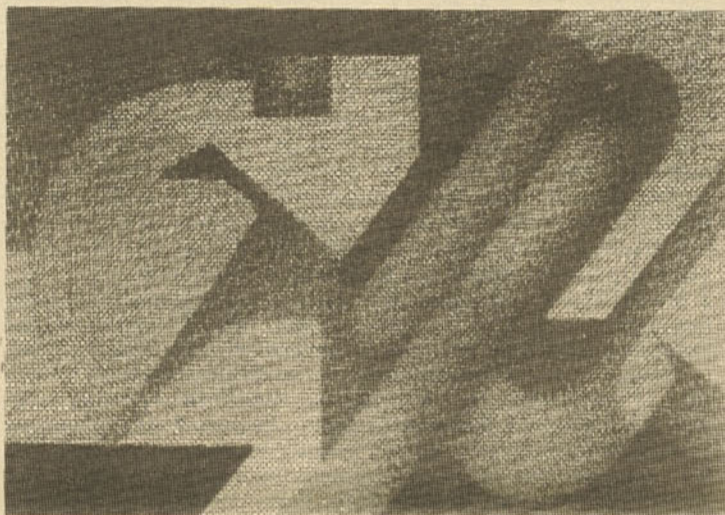
V Vzgojno-varstvenem zavodu Lucija smo med zimskimi počitnicami pripravili vzgojne dejavnosti nekoliko drugače. Otrokom, ki niso imeli možnosti, da bi uživali počitnice in zimsko veselje na snegu, smo hoteli njihovo vsakdanjost v vrtcu poživiti z drugačnimi, privlačnejšimi oblikami vzgojnega dela. Želeli smo jim omogočiti sproščeno dejavnost, kjer jih ne bo utesnjeval prostor in kjer ne bo preveč otrok. Otroci preživijo v igralnicah vsak dan veliko ur, ne morejo se nemoteno naigrati v kotičkih, ki so vedno enako in enolično opremljeni. Sproščeno igro jim onemogoča veliko otrok, ki bi se radi igrali v kotičku in premalo prostora. Na vrsto pridejo živahniji otroci, zadržani pa se težko uveljavljajo.

Večnamenski prostor, ki ga sicer uporabljamo za telovadnico, smo med počitnicami spremenili v »počitniško deželo«. V njem smo uredili razne kotičke, ki smo jih poimenovali: pro-

metni kotiček, frizer, dom, zdravnik, risalnica. V knjižnici smo uredili knjižni kotiček, v eni izmed igralnic pa je bila štirinajst dni kinodvorana. To so sicer dejavnosti, ki jih vzgojiteljice pripravijo vsak dan kot zaposlitev po želji ali pri usmerjenih zaposlitvah, vendar se pretežno omejujejo le na en kotiček. Mi pa smo v večnamenski prostor spravili pet kotičkov, ki so bili med seboj povezani, razen prometnega — ta je bil ločen. Opremljeni so bili z vsemi potrebnimi igračkami in pripomočki, ki so jih izdelale vzgojiteljice in z igračami iz kabinetov.

Pri načrtovanju in pripravi »počitniške dežele« smo si zadali tele vzgojne cilje, ki so jih vzgojiteljice same opredelile glede na zanimanje in potrebe posamezne skupine:

- zagotoviti možnosti za spontano dejavnost in igro otrok
- omogočiti otrokom doživljanje veselja in zadovoljstva

Z iznajdljivostjo do cilja

Predšolski otroci se uče teka na smučeh

Najširši vzgojni cilj organizirane predšolske vzgoje je zagotoviti srečno otroštvo vsakemu otroku. Srečen mora biti vsak dan, saj vemo, da sestavljajo ta zgodnji čas človekovega življenja številna doživetja, spretnosti in znanje. Eno samo prazno mesto, ki ostane v tej »ogrlici« nezapolnjeno, se kasneje pokaže kot pomanjkljivost.

Vemo, da je zapolnjevanje tega niza zahtevno delo. Vzgojiteljice nenehno iščejo... Iščejo vse mogoče vsebine, da bi ne manjkalo ničesar, kar bo otrok kasneje v življenju potreboval. Misliiti je treba na vse. Vsako znanje, vsaka spretnost, pridobljena v zgodnjem otroštvu, je čudovita naložba za čas, ko človek odraste. Še pred nekaj desetletji nismo razmišljali, da se moramo naučiti tudi tega, kako bomo izrabili prosti čas. Sliši se neverjetno, pa vendar je res: človek se mora naučiti, kako naj se po delu in številnih odgovornostih, ki delo spremljajo, sprosti in nahrani telo z novimi močmi.

V vrtcu se otroci uče tudi takšnih stvari. Pogosto vzgojiteljice ne zmorejo vsega same. K sodelovanju povabijo strokovnjake in ti jim pomagajo z nasveti in sodelovanjem.

Lani so v vrtcu Otona Župančiča v Ljubljani pomagali strokovnjaki s Fakultete za telesno kulturo v Ljubljani. S strokovnimi nasveti prof. dr. Janka Strela so vzgojiteljice pripravile za otroke »tečaj« teka na smučeh. Dr. Strel je priskrbel tekaško opremo za deset otrok (otroci so vadili v skupini po deset hkrati) iz tovarne smučarske opreme Elan. Otroci so se učili teka po pluzeni sprehajalni poti ob Ljubljani blizu vrtca. Neverjetno, koliko volje so imeli!

Letošnjo zimo je vse kazalo, da s tekmo na smučeh ne bo nič.

- omogočiti sproščeno igro
- pomagati otrokom, da se bodo znali sami zaposeliti
- omogočiti uveljavljanje v skupini tistim, ki se v veliki skupini ne znajo uveljaviti
- omogočiti dovolj prostora za igro in gibanje
- navajati otroke na pravilen odnos do skupne lastnine.

Otroke smo prepustili spontani igri. Vzgojiteljica je otroke za obisk v »počitniški deželi« prej motivirala. V igri je sodelovala le kot soigralka ali tedaj, če so otroci to želeli. Tako smo otrokom omogočili, da so se počutili svobodne, sproščene, in to se je kazalo tudi pri igri. Vsi otroci so bili dejavni in čustveno zavzeti. Niso se prepirali, niso bili nestrpni, saj so imeli dovolj življenjskega prostora. Celotisti, ki se sicer težko zaposlijo in nemirni, so bili ustrezno zaposleni (po tem, kar jih je zanimalo) in niso motili drugih pri igri. Na podlagi opazovanja znova ugotavljamo, kako zelo potrebujejo otroci dovolj prostora za igro in da so normativi v naših vrtcih previsoki.

Drugačna organizacija vzgojnega dela, drugačna ureditev prostora in drug prostor ter drugačne igrače dajejo možnost za ustvarjalno delo tudi vzgojiteljici. Vzgojiteljice so bile z novo obliko vzgojnega dela zadovolj-

ne. Ugotavljajo, da so bili otroci v počitniški deželi toliko dejavni in čustveno zavzeti, kot si lahko želimo. Pokazalo se je, da morali imeti v vrtcu stalen poseben prostor, ki bi bil namenjen takšnim in podobnim oblikam, kjer bi otroci s pravim orodjem in iz različnih materialov izdelovali glasbene instrumente, volila, igrače in drugo, kjer bi se poskušali v različnih zahtevnejših likovnih tehnikah.

Naše igralnice niso primerne za omenjene dejavnosti, saj jih otroci spijo, jedo, telovadajo in se igrajo. Naše prostorske gnotne možnosti so tako omejene, da za zdaj lahko takšne in podobne oblike le improviziramo občasno uvajamo. Za vse predšolske otroke bi morali imeti stalno takšne in podobne oblike vzgojnega dela. Ker postaja vrtec vse bolj središče predšolske vzgoje v krajevni skupnosti, morali tudi zunanji otroci ponuditi dovolj privlačne oblike predšolske vzgoje.

V prihodnje bi morali razmisliti o drugačni prostorski organizaciji vrtcev, kjer bi imeli dovolj prostora za najrazličnejše dejavnosti — glede na zanimanje otrok, kjer bi imeli ustrezne možnosti za bivanje in sproščeno igro, da bi jim bil vsak dan, ki ga preživijo v vrtcu, posebno življenje.

MILENKA UHELJ-OŠTIR

Več pozornosti otroškemu varstvu

V lendavski občini so si zadali cilj, da je treba v naslednjem obdobju nameniti več pozornosti organiziranemu otroškemu varstvu. V občini Lendava, ki je pretežno kmetijska, računajo, da bodo od leta 2000 postopoma zajeli v organizirano varstvo 50 odstotkov predšolskih otrok. Naložbe v otroško varstvo bodo morale biti usklajene z demografskimi gibanji. Ugotavljajo, da je otrok, potrebnih varstva čedalje več in da bodo do leta 1990 zgradili nove vrtece tudi v vaseh, kjer jih do zdaj še ni bilo. Z denarjem, zbranim s samopripravnimi sredstvi, so v Crenšovcih že zgradili vrtec za 125 otrok, vrtec pa bodo dobili tudi v Bistrici in večjih naseljih,

kjer je veliko prebivalstva posenega v industriji. Urebo bodo tudi zunanja igrišča za igrače. V organizirano varstvo in vzgojo bodo morali zajeti tudi vse predšolske otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Vse otroke, ki ne bodo v organiziranem varstvu, pa bodo po vstopu v šolo in še naprej pripravili različne popoldanske vzgojne programe za pripravo na šolo. Razvijali bodo tudi različne oblike varstva v vzgojnih varstvenih organizacijah, pri čem je posebno varstvo otrok na dopolnilni osnovi. S sistemom solidarnosti otrokom, katerih starši nimajo dovolj denarja, da bi jih pripravili, priskrbeli družbeno pomoč.

JOŽE ŽERDIN

Pustno raganje cicibanov

Na pustno soboto dopoldne je bilo v Krajevni skupnosti Prežihov Voranc v Vrbski ulici v Mariboru zelo živahno. Otroci iz vrtca Ljubana Vodeba so imeli pod vodstvom prizadevnih vzgojiteljic Nevenke Jerabek in Neve Domjanič pustno raganje. Domiselne maske so pričarale veliko dobre volje, ob koncu pa so prišli na pustovanje še starši in babice. Navdušila sta predvsem plesa kavbojev in smučarjev, otroci so peli Pesem smučarjev in navijali za naše. Veselo in uspešno ma-

škarado otrok, izviren in duhovno humoristični program so poleg omenjenih tovarišic pomagali pripraviti tudi druge vzgojiteljice iz tega vrtca.

V sredo, 4. marca, pa je nekaterih otrok recitalo, pelo in plesalo na proslavi v počastitev praznika žensk v Krajevni skupnosti Prežihov Voranc. Tokrat so bili spet drugačni — prisrčni in naravnost, skratka otroci z vselej svojimi vrtninami in napakami.

SONJA GOLEC

● Svet otroškega duha je na čisto poseben, nedoumljiv način zaobjel skrajnosti: ali ljubijo — ali sovražijo.

Branko Hofman

● Človeka spoznamo po otroštvu kot dan po jutru.

John Milton

● Kdor nima otrok, ne ve, kaj je ljubezen.

Italijanski ljudski pregovori

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev

razpisuje za šolsko leto 1987/88

250 štipendij za učence

150 štipendij za študente

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev bo v šolskem letu 1987/88 štipendirala:

250 UČENCEV, KI SE BODO VPISALI ALI PA SO ŽE VPISANI V SREDNJEŠOLSKE PROGRAME PEDAGOŠKIH SMERI IN SE BODO PO KONČANEM IZOBRAŽEVANJU ODLOČILI ZA ŠTUDIJSKE PEDAGOŠKE SMERI NA VISOKI STOPNJI; 150 ŠTUDENTOV, KI SE BODO VPISALI ALI PA SO ŽE VPISANI NA PEDAGOŠKE SMERI NA VI. OZIROMA VII. STOPNJI, IN SICER ZA TELE DEFICITARNE ŠTUDIJSKE SMERI:

- matematika s študijskimi povezavami
- fizika s študijskimi povezavami
- likovna pedagogika
- glasbena pedagogika
- obramboslovje
- samoupravljanje s temelji marksizma
- programi za učitelje strokovnih predmetov tehničnih usmeritev;

100 ŠTUDENTOV PEDAGOŠKIH SMERI NA VI. IN VII. STOPNJI ZA POTREBE NASLEDNJIH SREDNJIH ŠOL IN DOMOV ZA UČENCE V SR SLOVENIJI:

1. **SREDNJA GRADBENA IN NARAVOSLOVNA ŠOLA »VENO PILON«, 65270 AJDOVŠČINA**
 - a) dipl. inž. tekstilne tehnologije — 1 štipendija
 - b) inž. tekstilne tehnologije — 1 štipendija
2. **SREDNJA EKONOMSKA, NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNA IN PEDAGOŠKO-DRUŽBOSLOVNA ŠOLA, 68250 BREŽICE**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. ekonomije (program S 8) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
3. **SREDNJA TEHNIŠKA ŠOLA, Pot na Lavo 22, 63000 CELJE**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. elektrotehnike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - d) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - e) dipl. inž. gradbeništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - f) učitelj praktičnega pouka elektrotehnike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
4. **SREDNJA PEDAGOŠKA ŠOLA, 63000 CELJE, UL. 29. novembra 1**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija
5. **SREDNJA ŠOLA »BORISA KIDRIČA«, Ljubljanska 17, 63000 CELJE**
 - a) prof. matematike, fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. matematike, fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - d) dipl. inž. tekstilne tehnologije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - e) prof. kemije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
6. **SREDNJA KOVINARSKO-STROJNA IN METALURŠKA ŠOLA, Štore 61, 63220 ŠTORE**
 - a) prof. matematike, fizike — 1 štipendija
7. **SREDNJA KOVINARSKA IN USNJARSKA ŠOLA, Ljubljanska c. 105, 61230 DOMŽALE**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - b) prof. kemije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - c) inž. usnjarsko-predelovalne tehnologije — 1 štipendija
 - d) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - e) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
8. **ŠC »JOSIP JURČIČ«, TOZD SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE IN KOVINARKE USMERITVE, 61295 IVANČNA GORICA**
 - a) učitelj stroještva — 1 štipendija
 - b) prof. pisarniškega poslovanja — 1 štipendija
9. **SREDNJA ŠOLA »JURIJA VEGE«, Študentovska 16, 65280 IDRJA**
 - a) dipl. inž. računalništva in informatike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - c) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
10. **SREDNJA EKONOMSKA IN KOVINARSKA ŠOLA Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM, Gregorčičeva 21, 66310 IZOLA**
 - a) dipl. ekonomist (obvezno znanje italijanskega jezika) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
11. **CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA, C. bratov Rupar 2, 64270 JESENICE**
 - a) inž. strojništva ali kadrovsko-organizacijska smer (pedagoška usmeritev VI. — kandidat mora imeti končan program IV. stopnje za ključničarja varilca) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
 - b) inž. strojništva ali kadrovsko-organizacijska smer (pedagoška usmeritev VI. — kandidat mora imeti končan program IV. stopnje za poklic strojni mehanik) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
12. **SREDNJA EKONOMSKA IN NARAVOSLOVNA ŠOLA »RUDOLFA MAISTRA«, Novi trg 41a, 61240 KAMNIK**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) dipl. ekonomist (program S 8) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
13. **SREDNJA EKONOMSKA IN DRUŽBOSLOVNA ŠOLA, Martincjev trg 3, 66000 KOPER**
 - a) prof. zgodovine in geografije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - b) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - c) dipl. ekonomist (program S 8) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
14. **SREDNJA ŠOLA — ISKRA, Kidričeva cesta 55, 64000 KRANJ**
 - a) dipl. inž. strojništva — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - b) predmetni učitelj prakt. pouka — kovinar — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) predmetni učitelj prakt. pouka — kovinar — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - d) dipl. inž. elektrotehnike — energetik — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - e) dipl. inž. elektrotehnike — energetik — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - f) dipl. inž. elektrotehnike — elektronik — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - g) dipl. inž. elektrotehnike — elektronik — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - h) predmetni učitelj prakt. pouka — jaki tok — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - i) predmetni učitelj prakt. pouka — šibki tok — 3 štipendije (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - j) predmetni učitelj prakt. pouka — šibki tok — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - k) predmetni učitelj prakt. pouka — šibki tok — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - l) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
15. **SREDNJA GRADBENA ŠOLA, Cankarjeva 2, 64000 KRANJ**
 - a) dipl. inž. gradbeništva — usmer. gradnja — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
16. **SREDNJA TEKSTILNA IN OBUVNA ŠOLA, Staneta Žagarja 33, 64000 KRANJ**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)

- a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
17. **SREDNJA MLEKARSKA IN KMETIJSKA ŠOLA, Smedniška 3, 64000 KRANJ**
 - a) prof. biologije in kemije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) dipl. inž. kmetijstva — živiloreja — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. živilske tehnologije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - d) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 18. **SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA, Šubičeva 1, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija
 19. **PTT SREDNJEŠOLSKI CENTER, Celjska 16, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prometni inž. (za PTT promet) — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) dipl. inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 3 štipendije (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - c) dipl. inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 20. **SREDNJA ŠOLA TEHNIČNIH STROK IN OSEBNIH STORITEV, Titova cesta 78, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - d) inž. tekstilne tehnologije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - e) inž. tekstilne tehnologije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - f) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 21. **SREDNJA ŠOLA ZA FARMACIJO IN ZDRAVSTVO, Šaranovičeva 5, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. telesne vzgoje (ženska) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
 22. **SREDNJA GLASBENA IN BALETNA ŠOLA, Vegova 7, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. glasbene pedagogike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) akademski glasbenik — violinist — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) akademski glasbenik — violončelist — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 23. **SREDNJA UPRAVNO-ADMINISTRATIVNA ŠOLA, Poljanska 22, 61000 LJUBLJANA**
 - a) učitelj stroještva in stenografije — 2 štipendiji
 - b) učitelj stroještva in stenografije — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - c) dipl. obramboslovec — 1 štipendija
 - d) prof. fizike — 1 štipendija
 - e) prof. matematike — 1 štipendija
 - f) prof. ekonomije (program S 8) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 24. **DO ZUSGP — TOZD CENTER ZA REHABILITACIJO SLUHA IN GOVORA, Vojkova 74, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija
 - b) inž. strojništva — 1 štipendija
 - c) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - d) prof. biologije in kemije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - e) prof. defektologije — surdopedagog — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 25. **DOM UČENK ZDRAVSTVENE USMERITVE, Potočnikova 3, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 26. **SREDNJA ŠOLA ZA RAČUNALNIŠTVO, Tržaška 72, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. inž. računalništva in informatike (programska oprema ali informatika) — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 27. **SREDNJA VZGOJITELJSKA ŠOLA, Kardeljeva ploščad 16, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - c) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - d) prof. glasbene pedagogike z znanjem kitare po SR programu — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 28. **SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA »BORIS KIDRIČ«, Prešernova 6, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) dipl. ekonomist (gospodarsko računstvo) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. ekonomist (knjigovodstvo) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - d) prof. biologije in fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 29. **SREDNJA ŠOLA ZA ELEKTROENERGETIKO, Zaloška 49, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. inž. elektrotehnike (energetik) — 3 štipendije
 - b) inž. elektrotehnike (energetik) — 1 štipendija
 30. **SREDNJA ŠOLA ZA STROJNIŠTVO, Aškerčeva 7/II, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. slovenskega jezika in angleškega jezika — 1 štipendija
 - b) dipl. inž. strojništva — 4 štipendije
 - c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - d) dipl. inž. elektrotehnike — 1 štipendija
 - e) dipl. obramboslovec — 1 štipendija
 31. **SREDNJA NARAVOSLOVNA ŠOLA, Peričeva 4, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. fizike — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. računalništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 32. **DOM UČENCEV BEŽIGRAD, Kardeljeva ploščad 28, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 33. **SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE USMERITVE »FRAN MIKLOŠIČ«, Prešernova 34, 69240 LJUTOMER**
 - a) prof. angleškega jezika in francoskega jezika — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
 34. **SREDNJA KOVINARSKA STROJNA ŠOLA »TAM«, Zolajeva 12, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) dipl. inž. strojništva — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. obramboslovec — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - d) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - e) prof. zdravstvene vzgoje — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 35. **SREDNJA NARAVOSLOVNA ŠOLA »MILOŠ ZIDANŠEK«, Trg M. Zidanskega 1, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 36. **SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA, Trg Borisa Kidriča 3, 62000 MARIBOR**
 - a) dipl. ekonomist (knjigovodstvo) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - b) dipl. ekonomist (gospodarsko računstvo) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) učitelj stroještva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - d) učitelj stroještva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - e) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - e) dipl. inž. računalništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
37. **SREDNJA KOVINARSKA, STROJNA IN METALURŠKA ŠOLA, Smetanova ul. 18, 62000 MARIBOR**
 - a) inž. strojništva — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) dipl. inž. strojništva — 3 štipendije (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - d) dipl. inž. metalurgije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 - e) prof. biologije in kemije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 38. **SREDNJA GLASBENA IN BALETNA ŠOLA, Mladinska 12, 62000 MARIBOR**
 - a) akademski glasbenik — trobila — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) akademski glasbenik — kitara — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - c) akademski glasbenik — violina — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 39. **SREDNJA AGROŽIVILSKA ŠOLA, TOZD ŽIVILSKA ŠOLA, Vodovodna 28, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. matematike, fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 40. **SREDNJA ŠOLA ELEKTROTEHNIŠKE IN RAČUNALNIŠKE USMERITVE, Smetanova ul. 6, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 41. **NARAVOSLOVNI SREDNJEŠOLSKI CENTER, Delpinova 9, 65000 NOVA GORICA**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija
 - b) prof. matematike — 1 štipendija
 - c) dipl. inž. računalništva in informatike — 1 štipendija
 42. **SREDNJA DRUŽBOSLOVNA EKONOMSKA ŠOLA, Erjavčeva 8, 65000 NOVA GORICA**
 - a) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 43. **TEHNIŠKI SREDNJEŠOLSKI CENTER »BRANKO BRELIH«, Cankarjeva 10, 65000 NOVA GORICA**
 - a) dipl. inž. računalništva in informatike — 1 štipendija
 - b) dipl. inž. elektrotehnike (elektronika) — 1 štipendija
 - c) prof. matematike — 1 štipendija
 - d) prof. fizike — 1 štipendija
 - e) prof. nemškega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 44. **SREDNJA LESARSKA ŠOLA »JOŽE SREBRNIČ«, Erjavčeva 4a, 65000 NOVA GORICA**
 - a) prof. zgodovine in geografije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 45. **DOM ŠOLSkih CENTROV, 65000 NOVA GORICA, Erjavčeva 8**
 - a) dipl. defektolog (MVO) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1991)
 46. **DOM ZA UČENCE »MAJDE ŠILC«, UL. Milke Šobar 24, 68000 NOVO MESTO**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1992)
 47. **SREDNJA ŠOLA PEDAGOŠKE IN TEHNIŠKO-NARAVOSLOVNE USMERITVE, Cesta herojev 5, 68000 NOVO MESTO**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija
 - b) prof. matematike — 1 štipendija
 - c) prof. kemije — 1 štipendija
 48. **SREDNJA ŠOLA TEHNIŠKIH IN ZDRAVSTVENIH USMERITEV »BORIS KIDRIČ«, Milke Šobar 30, 68000 NOVO MESTO**
 - a) dipl. inž. lesarstva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - b) inž. lesarstva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. strojništva — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - d) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - e) dipl. inž. elektrotehnike (elektronika) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - f) inž. elektrotehnike (elektronika) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - g) dipl. inž. gradbeništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - h) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - i) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 49. **DOM UČENCEV »BALDOMIR SAJE« PORTOROŽ, Sončna pot 20, 66320 PORTOROŽ**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 50. **SREDNJA NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNA ŠOLA Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM, Vojkova 1, 66330 PIRAN**
 - a) prof. kemije — 1 štipendija
 - b) prof. biologije — 1 štipendija
 51. **SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA, Bolniška 30, 66330 PIRAN**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 52. **SREDNJEŠOLSKI CENTER »DUŠANA KVEDRA«, TOZD SREDNJA KOVINARSKA, METALURŠKA IN KMETIJSKA ŠOLA »VELJKA VLAHOVIČA«, Volkmerjeva 19, 62250 PTUJ**
 - a) prof. matematike — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 - d) dipl. inž. metalurgije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - e) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 53. **SREDNJEŠOLSKI CENTER »DUŠANA KVEDRA«, TOZD DOM UČENCEV, 62250 PTUJ**
 - a) dipl. ortopedagog — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - b) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 54. **SREDNJA ŠOLA TEHNIŠKO-NARAVOSLOVNE IN PEDAGOŠKE USMERITVE, Na gradu 4, 62390 RAVNE NA KOROŠKEM**
 - a) prof. matematike (računalništvo) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. fizike — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. strojništva — 3 štipendije (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 55. **SREDNJA TEKSTILNA ŠOLA, 68290 SEVNICA, Savska c. 2**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1990)
 56. **SREDNJA KOVINARSKA IN CESTNOPROMETNA ŠOLA, Podlubnik 1b, 64220 ŠKOFJA LOKA**
 - a) dipl. inž. strojništva (energetik) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) dipl. inž. strojništva (tehnologije) — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - c) inž. strojništva — 2 štipendiji (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 57. **STELARSKA ŠOLA, Stelarska 1, 63250 ROGAŠKA SLATINA**
 - a) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možna zaposlitve 1. 9. 1990)
 - b) prof. zgodovine — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - c) prof. matematike in fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 - d) prof. umetnostne zgodovine — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)
 58. **ŠOLSKI CENTER »VOJVODINA«, ENOTA SUI PEDAGOŠKE USMERITVE, 65220 TOLMIN**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
 - b) prof. fizike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1989)

Nadaljevanje z 11. str.

59. ZSC »MIHA MARINKO«, TOZD SREDNJA ŠOLA ELEKTROTEHNIČNE USMERITVE, C. zmage 3a, 61410 ZAGORJE OB SAVI

- dipl. inž. energetike — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
- prof. zgodovine in geografije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
- prof. fizike, kemije — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)
- dipl. obramboslovec — 1 štipendija (možnost zaposlitve 1. 9. 1988)

PRIJAVE BO SPREJEMALA POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITVE, LJUBLJANA, AŠKERČEVA 9 — ODDELEK ZA ŠTIPENDIJE — DO 15. JULIJA 1987. KANDIDATI MORAJO PRIJAVI ZA ŠTIPENDIRANJE NA OBRAZCU SPN — 1 (DZS 8,40) — VLOGA ZA UVELJAVITEV SOCIALNO-VARSTVENIH PRAVIC — PRILOŽITI:

- Overjene prepise dokazil o učnem uspehu (overjen prepis indeksa oz. sporočilo o vseh doslej opravljenih izpitih, vajah ipd.)
- Uradno potrdilo o osebnih dohodkih staršev za koledarsko leto 1986 oz. odrezek pokojninske nakaznice za december 1986
- Potrdilo skupščine občine o premoženjskem stanju in potrdilo o številu članov gospodinjstva
- Svojevrstno napisano izjavo kandidata, da ne prejema druge kadrovske štipendije oz. potrdilo dosedanjega kadrovskega štipenditorja, da štipendist nima obveznosti iz dosedanjega štipendiranja
- Kratek življenjepis in opis socialnega in materialnega položaja družine
- Mnenje šole, Zveze socialistične mladine ali krajevne skupnosti
- Kandidati za štipendijo pod točko 2.b) morajo v vlogi natančno navesti tudi, za katero štipendijo kandidirajo (napisejo zaporedno številko).

PRI IZBIRI BODO IMELI PREDNOST KANDIDATI, KI IMAJO BOLJŠI UČNI USPEH IN SO V SLABŠEM MATERIALNEM POLOŽAJU.

Višina kadrovske štipendije je določena s Samoupravnim sporazumom o štipendiranju učencev in študentov v SR Sloveniji. Študentom, ki jim bo podeljena štipendija za navedene deficitarne pedagoške poklice (matematika, dijskijski povezavi, fizika s študijskimi povezavi, likovna pedagogija, glasbena pedagogika, obramboslovje, samoupravljanje temeljni marksijski programi za učitelje strokovnih predmetov tehničnih usmeritev), bomo osnovne štipendije izplačevali še dodatek v višini 200 točk, kar je v skladu s ločili samoupravnega sporazuma o štipendiranju in sklepom Odbora za štipendiranje pri skupščini Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije.

ODBOR NE BO OBRAVNAVAL PRIJAV Z NEPOPOLNO DOKUMENTACIJO, PRIJAV, KI NE BODO V SKLADU Z RAZPISOM TISTIH, KI BODO ODPOSLANE PO 15. JULIJU 1987.

ODBOR ZA MREŽO ŠOL, USMERJANJE IN ŠTIPENDIRANJE

Zbornik s posveta Drugačnost otrok v šoli

Od drugačnosti in različnosti učencev, učiteljev in šol smo govorili na posvetovanju, ki ga je septembra 1986 priredil Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani, v Cankarjevem domu,

RAZLIČNOST — KVALITETA ALI ODKLON • DRUGAČNOST V ŠOLI — SLABA POPOTNICA ZA ŽIVLJENJE • ALI POTREBUJEMO TUDI DRUGAČNEGA UČITELJA • SREČEN UČENEC, SREČEN UČITELJ, VESELJE PRI UČENJU — KAJ JE TO • ALI POTREBUJE DRUGAČEN OTROK • NEKAJ VEČ • ENOTNA ŠOLA NAJ IMA »DUŠO«, TO JE INDIVIDUALNI PROFIL • DOBRI ZGLEDI, ŽAL LE POSAMEZNI.

To je le nekaj vprašanj, o katerih govori zbornik, ki je sicer poln dobrih misli in tudi prikazov, kako je mogoče ravnati z učenci v šoli. V zborniku je objavljeno celotno gradivo s posveta (okoli 600 tipkanih strani): trije uvodni referati, šestdeset pisnih prispevkov, poročila o delu skupin, sklepno poročilo s priporočili, avtorizirane razprave in kritični odmevi javnosti na posvetovanje. Gradivo je zanimivo in uporabno za učitelje in druge delavce šol (ne le osnovnih), pa tudi za druge strokovnjake, ki se ukvarjajo z vprašanji psihosocialnega razvoja in kakovosti življenja otrok in mladine. Zbornik bo izšel aprila 1987. Prejeli ga bodo vsi, ki bodo poslali naročilnice do 3. aprila 1987. Ker je naklada omejena, vam ne moremo zagotoviti, da ga boste kasneje še lahko dobili. Cena: 5.600 din. Naročilnico pošljite na naslov: SVETOVALNI CENTER, Gotska 18, 61000 LJUBLJANA.

Naročnikov naslov:

.....
.....

Naročam(o) izvodov zbornika **DRUGAČNOST OTROK V ŠOLI** in se strinjam(o) z naslednjimi pogoji:

- Cena 5.600 din
- Dostava v maju 1987
- Plačilo na podlagi računa ali ob osebnem prevzemu.

Datum:

(Žig)

Naročnikov podpis:

Komisija za medsebojna delovna razmerja
TOZD SREDNJA ŠOLA KOVINARSTVO STROJNE USMERITVE Trbovlje, Novi dom 60

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA FIZIKE, ENERGETIKE Z ENERGETSKIMI NAPRAVAMI in RAČUNALNIŠTVA v VIP STROJNIŠTVO,** smer: strojni tehnik za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pogoji: ustrezna strokovna izobrazba.
Začetek dela takoj.

Prijave pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole.

SREDNJA MLEKARSKA IN KMETIJSKA ŠOLA KRANJ
64001 Kranj, Smedniška 3

razpisuje prosta dela in naloge

— **RAVNATELJA ŠOLE** (reelekcija)

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z Zakonom o osnovni šoli, in imeti

- pedagoško izobrazbo
- pet let delovnih izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu na področju življenja ali kmetijstva

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev na zgornji naslov v 15 dneh.

Redne razpise

prostih del in nalog učiteljev, vzgojiteljev in drugih delavcev in sodelavcev v vzgojno-izobraževalnih in v vzgojno-varstvenih organizacijah bomo objavili letos

20. aprila in 11. maja.

Vzgojno-izobraževalne in vzgojno-varstvene organizacije, prosimo, da nam za prvo objavo pošljete razpise najkasneje do 6., za drugo objavo pa do 23. aprila t. l. Ob tem navedite, kdaj naj bo razpis objavljen! **Naknadne razpise** bomo objavili 8. in 22. junija t. l. Vse druge razpise bomo objavljali še naprej sproti, kot nam jih boste poslali ali pa sporočili po telefonu (061) 315-585.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE PREŠERNOVE BRIGADE ŽELEZNIKI

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU** (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu), za določen čas, s polnim delovnim časom.
Začetek dela 1. aprila 1987.

Prijave pošljite v osmih dneh po objavi razpisa na naslov:
OŠ Prešernove brigade Železniki, 64228 Železniki.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po poteku prijavnega roka.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE »8 TALCEV« LOGATEC

razpisuje prosta dela in naloge

— **ŠOLSKEGA PSIHologa**

Pogoj: diplomiran psiholog.
Delo se združuje za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu). Službo lahko nastopite takoj.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na naslov: Osnovna šola »8 talcev« Logatec, Notranjska 3, Komisija za delovna razmerja.
Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Komisija za delovna razmerja
VVO ANTON MEDVED KAMNIK

razpisuje prosta dela in naloge

— **12 VARUHINJ** za poln delovni čas
Pogoj: šola za varuhinje.

Če se bodo prijavile varuhinje, ki nimajo ustrezne izobrazbe, bodo sprejete za določen čas, do enega leta.
Začetek dela: 1. 9. 1987. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovni izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa.

Ste že poravnali naročnino?

Kejžar, Marjana Kunej, Jože Miklavc, Vida Nered, Albin Puclin, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentincič, Viktor Zorž
Direktor: Jože Valentincič

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko Troha, Jože Valentincič, Marija Velikonja, Majda Vujovič

Uredništvo: Jože Valentincič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Lučka Lešnik, novinarka — urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.
Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104
Hokopisov in fotografij ne vračamo.

Vabilo

PEDAGOŠKA FAKULTETA V MARIBORU pripravlja posvetovanje z naslovom:

NADARJEN UČENEC V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU.

Posvet bo 24. septembra 1987 v prostorih fakultete.

Na posvetu želimo osvetliti različna vprašanja o položaju nadarjenega učenca v šoli.

1. Vsebina posveta

Želimo, da bi temeljito obdelali zastavljeno temo, zato smo se ločili za dve obliki dela:

- za referate in
 - za dva pogovora za okroglo mizo
- Referati naj zajemajo tele teme:
 - Teoretična spoznanja o nadarjenih učencih in preno ugotovitev v vzgojno-izobraževalni proces.
 - Nadarjeni učenci v organiziranem vzgojno-izobraževalnem procesu (upoštevanje nadarjenih učencev pri načrtovani pripravi in uresničevanju rednega, dopolnilnega in fakultativnega pouka ter zunajšolskih dejavnosti; pri svetovanju usmerjanju in spremljanju).
 - Pogovor za okroglo mizo:
 - Elite šole (oddelki) za nadarjene učence: da ali ne?
 - Usposabljanje učiteljev za delo z nadarjenimi učenci

2. Prijava

- Referate in prispevke prijavite organizatorju do 10. maja. Referate je na voljo do 20 minut, za prispevke za pogovorno okroglo mizo pa do 10 minut. Prijava mora vsebovati: avtorski priimek in ime, naslov delovne organizacije, kjer je avtor zaposlen, naslov prispevka, povzetek prispevka (do 60 vrstic znakov v vrsti), naslov teoretičnega sklopa. Avtorji bodo obveščeni o izbiri prispevkov do 10. junija.
- Prijavo za udeležbo na posvetu in denarni prispevek (koliko) pošljite na Pedagoško fakulteto do 20. junija. Prijava vsebuje: ime in priimek, naslov delovne organizacije in dnevni vplačanega prispevka.

3. Splošne informacije

- Referate, prispevke in prijave za sodelovanje pošljite na naslov: Pedagoška fakulteta (za posvetovanje) 62000 Maribor, Poljanska cesta 160. Informacije dobite po telefonu: (062) 27-961, 22-171 (in 329).
- Kotizacija: Aktivni udeleženci in študentje so oproščeni prispevka. Prispevek za udeležence znaša 5.000.— din, za vsakega naslednjega udeleženca iz iste delovne organizacije 2.500.— din. Denar nakažite na žiro račun: 51800-603-34100 z oznako posvetovanje.
- Roki:
 - 10. 5. 1987 Prijava prispevkov
 - 10. 6. 1987 Obvestilo o izbiri prispevkov
 - 20. 6. 1987 Prijava udeležbe in plačilo kotizacije
 - 10. 9. 1987 Zadnje obvestilo s programom in gradivom

Odbor za prijavo

Svet
OSNOVNE ŠOLE IVAN KOVAČIČ-EFENKA CELJE

razpisuje prosta dela in naloge

— **POMOČNIKA RAVNATELJA** (reelekcija)

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z Zakonom o združenem delu, Zakonom o osnovni šoli in Družbenim dogovorom o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini Celje, ter imeti:

- višjo ali visoko izobrazbo pedagoške smeri in
- najmanj 5 let delovnih izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu po opravljenem strokovnem izpitu.

Predložiti morajo tudi zasnovo razvojnega programa šole. Kandidat bo imenovan za 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite 15 dneh po objavi razpisa svetu Osnovne šole Ivan Kovačič-Efenka Celje, Dečkova cesta 60 — s pripisom »za razpisni komisijo«.

O izidu razpisa boste obveščeni v 15 dneh po izbiri.

prosvetni
delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bogdan Čepič, Tea Dominko, Leopold

Naročnina za leto 1987 znaša 2600 din za posameznike in 4200 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 2000 din na leto.

Posamezna številka stane 150 din, pri povečanem obsegu pa 200 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica ISSN 0033-1643
Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometa davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v preteklosti).